

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hétre 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hétre 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos peill sor egyszer 20 fill.
minden következéskor 16 fillér.

Nyitlér peill sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 377.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, február 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Az ország szive.
- Szakaszonként.
- Közügyelés előtt.
- Szerbia fészkelődése.
- Az Óvár-tér rendezésének akadályai.
- Királyi?
- Megszűnik a gázgyár aradi részvénytársasága.
- Felosztják a képviselőházat.
- Az angol királyi pár Berlinben.
- Terkaságok.
- Tárca: A cárnő iskolája.

Az ország szive.

Arad, február 9.

A mult héten Budapest a pikanteriák és az aprótársasági botrányoskáknek volt a székvárosa. A kabaré-ügy a Nemzeti Kaszinóban, Mihálovics Géza százados afférja, a kaszinó botrányok: mind csupa kis apró pletyka, skandalum és traces-anyag. Obrenovics Kriszties Milán György orfeumi föllépése méltán illet bele ebbe a krónikába, amely Budapestnek sajátosan különös szint adott és felerészben nagyvárosira, de másik felerészében balkánira festette.

Pletykák és botlások mindenütt vannak a világon. Sőt leginkább és leggyakrabban a világvárosokban vannak. Páris, Berlin, London, Róma időnkint szintén az ordításig hangosak valamilyen pletykától, botránytól. De azokban a városokban a pletyka pletyka marad, ujságoikkéma vagy valami, amiről este eldiskurálgatnak a kaszinókban, amíg nem kezdődik a zöld asztal körül a jeu. Nálunk ellen-

ben — és ez a kisvárosi, helyesebben balkáni vonás — mindenki benne él az ügyekben. Itt mindenki a legprivatább, személyes ügyévé teszi a dolgokat, a Kossuth Ferenc és József főherceg ügyét személyes ügynek tekintti mindenki, aki csak a kabaréba jár, a kaszinói szavazás érdekel mindenkit, vagy azért, mert tagja a kaszinónak, vagy pedig azért mert nem tagja és soha sem is juthat be oda.

Az egész főváros benne él ezekben az ügyekben. De nemcsak most van ez így, hanem minden alkalommal. Ezért nincs tekintély a fővárosban, mert ott mindenkit személyesen ösmer mindenki. A legelső politikusokat, a legjelesebb írókat a félváros személyesen ösmeri. A politikusokat azért nézik le, mindenki úgy gondolkodván, hogy miért tekintse félistennek az ő személyes jó barátját, az íróknak pedig azért nem veszik meg a könyveit, mert mindenki jogot tart tiszteletpéldányra. Ezért nem fejlődhetik ki a magyar társadalmi színmű sem, szatirikus korrajzot vagy másforma társadalmi szindarabot nem lehet előadni, mert mindenki a színlap mellett keresi a kulesót, amelynek segítségével megtalálhatja a szindarab szereplőinek igazi nevét.

Mindennek közös oka pedig a kávéház. Budapest-kafeopolisz. Tudjuk, nem új dolgot mondtunk ezzel, hanem közhelyszerű banálisságot, de a dolog igazságát ez nem cáfolja meg, ellenkezőleg: épen az igazsága miatt lett ez a dolog banálissá. Mindenki

tudja, hogy Budapest a kávéházban, a kávéházból, a kávéházzal él. És senki ebben a városban még csak nem is gáncsolhatja ezért a másikat, a szomszédját, mert egyformán részesek mindannyian ebben a dologban.

Es mégis, minden innen datálódik. Az is, hogy nagyon kevés ember van, aki Budapesten komolyan, rendszerezően és hivatásszerűen dolgozik, az is, hogy mindenkinek sok a szabad, elfecsérelni való ideje és — ami ebből folyik — hogy mindenki a vénasszonyos pletykákban él. Egyik szimpotoma a másiktól folyik, egyik a másikat okozza.

Ezért nagy esemény nálunk egy kabaré-, egy orfeum-ügy. Más országban ügyet se vetnek az ilyen eseményekre, nálunk hetekig erről beszél a város és a városban mindenki és hogy egyik pletyka megszűnik az élet középpontja lenni, az nem azt mutatja, hogy az emberek talán valamelyest megkomolyodtak, hanem csak azt, hogy jött egy új, egy másik pletyka, ami elűzte az előbbit.

A pletykás léhaság megölője minden komoly dolognak, a könyv olvasástól a gyáralapításig. Ki mer itt komoly ipari, kereskedelmi vagy tudományos ötlettel előhozakodni? Hisz az nem érdekes, a lapok se foglalkozhatnak vele, nem mernek, mert attól félnek, hogy a publikum unalmában visszakiüldi az ujságot. Itt csak kaszinói és kabaré dolgok kellenek, de azok bőven. Arra sohasem un rá a publikum. Azt szívesen elhallgatja

A cárnő iskolája.

— Második Katalin emlékirataiból. —

I.

Arany, ezüst, márvány, papagáj, rongyos és elhasznált kárpit és függöny... Ezt a benyomást keltette a régi világ, Frigyes császár világa Berlinben 1788-ban. s ugyanarról a világról tesz tanuságot a porosz király kortársának és barátjának, Nagy Katalinnak udvara is, amíg Katalin nem lesz a minden oroszok cárja...

Nagy Frigyes a cárnő tiszteletére porcelánból építettett művészi kivitelű diadalkaput. A győztes fejedelemszony diadalmas heorina képében fogadja a lenyűgözött és meghódított népnek hódolatát. Ezt a képet a história megörítte ugyan, de e rendkívüli asszonyról való tudásunk nem volna tökéletes, ha ő maga nem gondoskodott volna róla, hogy megmaradjon élettörténetéből mindaz, ami emberi és ami közelebb hozhatja őt hozzánk.

Természetes, hogy ezek a naplójegyzetek nem a diadalmas cárnő írásai. Ifjuságának első idejéből valók, amikor a kis német hercegnő az anhalti udvarból bevonult Pétervárra. Új podgyászában szegényes ruhái, szűkös viszonyokhoz mért kelengye. Minden nyomoruságát átérzhette az alárendeltségnek, mikor anyjával megjelenik a hatalmas Erzsébet cárnő előtt, aki

anyósa lesz és aki nem lát mást a szép, fiatal hercegnőben, mint eszközt, hogy fiának trónörökösét adjon és ezzel a cári családnak a trónt biztosítsa. Erzsébet még annyi fáradságot sem vett magának, hogy menyé szellemi képességeiről, tudásáról meggyőződjék. Nem volt rá kíváncsi. Minél korlátoltabb, minél kevesebbet tud, annál jobb neki, a gógós és mindenható cárnénak, és annál jobb fiának, a buta, korlátolt eszű, sőt hülye Péternek. De épen ezek a viszonyok, ezek a külső körülmények járulhattak első sorban hozzá, hogy jelleme, önállósága, sőt dacossága kifejlődjék és minél jobban meg akarták alázni, annál szilárdabb és kitartóbb ellenfélre találtak benne.

Sőt lélektanilag megmagyarázható módon mindenből csak hasznot merit. Figyel, szemlélődik, hallgat és olyan okosan ítéli meg az embereket, hogy még később, uralkodásának legragyogóbb napjaiban is, visszaemlékszik arra, hogy mit hogyan kelle cselekednie, hogy úgy ne járjon, mint anyósa, Erzsébet.

Ezek a napló-följegyzések, amelyekből az alábbi részleteket közöljük, megszűnnek, mi-helyt elfoglalja trónját, mint Katalin cárnő. Már akkor nincsen sem elég ráérő ideje, sem kedve, hogy a naplót folytassa. Ami abban az időben történik, azt már hivatott kezű írók és történetbuvárok mondják el, de ahogy egy fiatal és éles megfigyelésű asszony abban az időben itél, rendkívül érdekes.

Valóságos és hiteles, értékes kulturaköpe Oroszországnak, amint a barbárságból és ázsiai állapotokból kibontakozik az európai viszonyok közé.

II.

Barbár és kezdetleges életmódot folytatnak akkor még a cári udvarban. Keleti rabszolgávilág és feszes, merev udvari etiket.

Nagy ünnepnapon Erzsébet cárné, mint a keleti mesevilág tündérkirálynője, magas trónon ülve, egyedül étkezik. Senki sem elég méltó arra, hogy abban a megtisztelésben részesülhetne, hogy a cárné asztalához üljön. És ha a fényes ebédnek vége van, akkor hideg, fűtetlen és fagyos terméken halad az egész udvar keresztül, hogy a cárnét, vagy a nagyhercegnőt lakosztályába kísérje...

Nagy udvari bált tartanak olyan épületben, amelynek középső részét tűz tette tönkre és még fölépíteni sem lehet. Hogy a tüneteremből az étkező helyiségekbe juthassanak, az egész fejedelmi és diszes társaság kivágott bál ruhában keresztülmegy az egész havas udvaron. Januárban, Pétervárott! De fölélt hordani tiltja az udvari etiket.

Katalin hercegnő beszéli, hogy a cári család résztvevett egy hercegnő esküvőjén. Mig a menyasszonyt szobájába visszakísérték, az a hidegtől és a fűtetlen folyosóktól tüdőgyulladású kapott és házassága első idejét nagybetegesen töltötte el.

akár száz éves koráig, amikor is azal a borus gyötrellemmel száll sirjába, hogy nem hallgathatja már meg többé a legfrissebb pletyka-szenzációkat, amiket a temetésére egybegyűlt családtagok és jóbarátok egymásnak elmondanak.

Szakaszonkint.

A képviselőház ülése.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Budapest, február 9

Ma a földadó javaslatot tárgyalták szakaszonként. A horvátok a mai ülésen folytonosan okvetetlenkedtek. Az öreg Szappanos István emiatt meg is róttá őket. Az ülés különben egyhanguan pergett le.

Részletes tudósításunk a következő:

Justh Gyula elnök jóval 10 óra után megnyitja az ülést. Azonnal a földadó javaslat részletes tárgyalására tértek át.

A 4. §-nál Polónyi Géza ajánlja, hogy csak a tartós művelési ágváltozás bejelentését tegyék kötelezővé és ne az átmenetét is.

Wekerle Sándor miniszterelnök: A végrehajtási utasításban majd történik erről gondoskodás. Nem fogadja el a módosítást.

Mezőfi Vilmos: A 4. §. helyébe új, érthetőbb szövegezést ajánl.

Wekerle miniszterelnök ehhez hozzájárul.

Polónyi Géza: Indítványát visszavonja és a Ház a szakaszt Mezőfi módosításával fogadja el.

Az 5. §-nál Rojcs Milán horvátul a szakasz ellen szól.

Mezőfi Vilmos és Wekerle miniszterelnök rövid felszólalása után a Ház változatlanul fogadja el a szakaszt.

A 6-ik szakasznál senkisémet szólalt fel, azt a Ház vita nélkül elfogadta.

A 7-ik szakasznál Mezőfi Vilmos: E szakasz arról is intézkedik, hogy ha a miniszternek nincs elegendő tisztviselője, úgy a becslési munkákra ideiglenes embereket is alkalmazhat. A szakasz végére azt a módosítást ajánlja, hogy az ideiglenes alkalmazott érdemleges munkát nem végezhet, csupán segédszemélyzetnek alkalmazható.

Surmin György horvátul beszél a szakasz ellen.

Wekerle Sándor miniszterelnök: Ellenzi a módosítást, mert az ideiglenes alkalmazott is tesz esküt.

A Ház a szakaszt változatlanul fogadja el.

A 8. §-nál Holló Lajos indítványozza ezt a pótlást: „az országos földadó bizottság tag-

jai csak kiküldetés esetén részesülhetnek díjazásban.”

Magdics Péro horvátul beszél.

Becsey Károly: Módosítást tesz, mely szerint minden olyan városban, melynek területe 50.000 holdat meghalad, külön földadó bizottság alakíttassék.

Surmin György horvátul beszél a §. ellen.

Hödy Gyula elfogadja Holló módosítását.

Polónyi Géza: Magáévá teszi Becsey indítványát.

Nagy Sándor: Holló indítványát nem tartja demokratikusnak. Állandó díjazást kéri a földadó bizottság tagjainak.

Tuskán Gergely, Mazuranics Bogoszláv és még néhány horvát felszólalás után általános derűtség között beszéltek.

Szappanos István, a balpárt ősz vezére, aki megrovásban részesítette a horvátokat, mert nem magyarul beszéltek.

Elnök figyelmezteti, hogy a tárgyhöz szóljon.

Szappanos István: Ez parlamenti és tanácskozási képtelenség, hisz a magyar parlamentben érthetetlen nyelven szónokolnak. A tárgyhöz szólva kívánja, hogy minden városnak önálló becslésbizottsága legyen.

Wekerle miniszterelnök: Válaszol a horvátoknak, sérelmüket nem tartja igazoltnak. Holló módosításához hozzájárul. A Ház a szakaszt így fogadja el.

A 9. szakaszt Várady Imre és Becsey Károly felszólalása után elfogadták.

A 10. szakasznál Holló Lajos ajánlja a következő módosítást: „a földadó-bizottságba nagy- és kisbirtokosok arányosan küldessenek ki.”

Polónyi Géza ajánlja, hogy ne egy, hanem két póttagot küldjenek ki a bizottságba.

Becsey Károly lényegtelen módosítást ajánl.

Mezőfi Vilmos ajánl módosítást, azonban tudja, hogy a Ház az ő módosítását nem fogadja el, hozzájárul Holló indítványához.

Wekerle miniszterelnök válaszol Mezőfinek, őt megnyugtatta.

A Ház a 10. szakaszt változatlanul fogadja el.

A 11. szakasznál

Nagy Sándor indítványozza, hogy az országos földadó bizottságban érdemleges határozathozatalhoz a tagok fele számának jelenléte legyen szükséges.

Polónyi Géza, Holló Lajos, Mezőfi Vilmos, Becsey Károly, Magdics Péter és Nagy György tesznek ezután kisebb indítványokat.

Wekerle Sándor hozzájárul Nagy Sándor és Holló Lajos indítványához.

A Ház a szakaszt e két módosítással fogadja el, mire az ülés véget ért.

Közgyűlés előtt.

Városatyák előértekezlete.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 9

Aradváros törvényhatósági bizottságának mintegy 25—30 tagja gyűlt össze ma a városháza kistermében. A képviselőket Múlek Lajos dr. hívta össze ez előértekezletre, hogy azon a holnapi városi közgyűlés nevezetesebb tárgyait megbeszéljék. Most különösen két ügygyel: a Sarlot Domokos főkapitánynak adandó elégtétel ügyével és az Erzsébet-város esatornázásával foglalkozott az értekezlet, de felvetődött az az eszme is, hogy ilyen előértekezletet minden közgyűlés előtt tartsanak. A megjelent városatyák többsége azonban elvetette ezt az indítványt.

Az értekezletről ezt a tudósítást közöljük:

Múlek Lajos dr. ismertette először a Swárdström-ésetet. Az Aradi Közlönynek egy tréfás cikkét — úgymond — idegen lapok felfújták és Sarlot Domokos főkapitányt országos szerte, sőt a külföldön is valósággal meghurcolták. Nem kívánja ő ezért a sajtót, pláne az aradi sajtót támadni, de szükségesnek tartja, hogy a törvényhatóság a város tisztviselője iránt érzett szeretetének kifejezést adjon azzal, hogy a holnapi közgyűlésen sajnálkozását fejezi ki a főkapitányt ért meghurcoltatások felett. Ilyen irányban ő a holnapi közgyűlésen indítványt fog tenni.

Faragó Rezső szólalt fel ezután. Az Aradi Közlöny felelős szerkesztője — úgymond — egy sajtóügyi tárgyaláson Budapesten van elfoglalva s ezért szólót bizta meg, hogy úgy az ő, mint a lap nevében jelentse ki azt, hogy ahhoz az elégtételhez, melyet a törvényhatóság a főkapitánynak ad — bármilyen messzire terjedjen is az — úgy a felelős szerkesztő, mint a lap nevében készsággal hozzájárul. Még csak egyet kíván megjegyezni a maga részéről. Nem szeretné, ha a törvényhatóság határozata a legkisebb mértékben érintené az újságírás szabadságát. Nem azért kívánja ezt, mintha az Aradi Közlöny nem tudná megvédeni magát, ha valaki megtámadná, de mint Arad törvényhatósági bizottságának tagja nem szeretné, ha a közgyűlés határozata az újságírás szabadságát érintené.

Múlek Lajos dr. hangsúlyozza, hogy a sajtószabadságot senkisémet kívánja támadni és ő indítványában sem fogja az aradi sajtót bántani, sőt arról említést sem tesz.

Különben nyáron sem sokkal kedvezőbbek a viszonyok. Katalin hercegnő elsőszülött fiát, a trónörökösöt nyáron hozza a világra, de a ridég, félig sötét és rosszul butorozott szobákra egész életében visszaemlékszik.

Az udvar berendezése nemcsak rossz, hanem nevelésesen szegényes is. Mikor a cári család Pétervárról Moszkvába költözik, a vén butorzat egy részét magával viszi, mert Moszkvában még annyi sincs, ami okvetlenül szükséges. És ha valami az uton elrongálódott, vagy eltört, nem javította meg soha senki.

Moszkvában Katalin nagyhercegnő és férje a trónörökös olyan rosszul összetakolt fabódében laknak, hogy a falról esurog a víz és helyszűke miatt egész kísértő személyzete, tizenhét nő és férfi két szobát kap! De e két szoba egyikébe is csak a nagyhercegnő hálószobáján keresztül juthatni, aki egész éjjel nem alhatott, úgy gyötörték a rovarok. Elővette irókészletét és folytatta hát naplóját.

Maga az utazás mondhatatlan nélkülözés és gyötrellem között folyik le. Az utat gyakran félbeszakítják, mert hat lóval csak a cárné mehet. Erzsébet vágat, maga után viszi az étkező kocsit és a többi csak akkor ehet, ha a kocsival elérik a cárnét.

És minderről józan és helyes Katalin ítéllete. Mulat a pompakedvelő nagy urakon, akiknek pazarlását a cárné elősegíti, míg a család részére minden kopekkel fukarkodnak. Nem fél szembeállani a buta és ostoba szokással,

hogy újszülött fiát, a leendő cárt olyan bölcsőbe teszik, melynek bélése csupa prém és bunda és így lehetetlen a tisztántartása. De az orosz udvar még akkor a tisztasággal nem sokat törődött. Fűdők nekik valóságos büntetés. Fényesen mulat a szép hercegnő azon, hogy az anyacárné rendeli el, hogy Péter trónörökös megfürödjék és az sirva ígér mindent az udvarmestereknek, hogy ne rója rá e nagy büntetést!

— Teste, lelke utálja a vizet, őt hagyják nyugton, ő meghal, ha meleg fürdőt vesz!

Az udvarmester várfogságot emleget és a szegény hülye Péter meghunyászkodik és sirva indul a fürdőbe.

Milyen érzésekkel nézhette ezt a jelenetet végig az európai udvarban nevelkedett, művelt hercegnő! Különben is rettenetes mulatságok voltak még ebben az időben a barbár nagyhercegeknek. Hogy az udvari bolondot csalánvesszővel addig verték, míg arca, keze, lábmezdagadt, azon meg sem ütöközött senki, sőt minél jobban ordított, annál hangosabb volt a jókedv!

Szegyenkezve emlékszik meg Katalin arról a megaláztatásról, amelylyel illették, mikor három hónapi otléte után még a trónörököshöz fűzött reményeket nem váltotta valóra. A cárné követelte, hogy mindent elkövessen a születendő gyermek érdekében és ha Péter nem lehet a gyermek apja, van az udvarnál elég daliás her-

ceg és nagyur... És mikor végre a trónörökös, a jövő Pál cár megszületik, elviszik az anyjától és a betegágyas nagyhercegnővel csak az udvarmesternő törődik. Rosszul szellőztetett, sötét szobában tölti a fiatal hercegnő anyai boldogsága első örömeit és nem vigasztalja azsem, hogy olyan ékszeret küldenek neki, aminőt német udvarnál karácsonykor a komornának sem adna hercegnő. Hogy azután százezer rubelt utalványoz neki az anyacárné délelőtt és délután a pénzügyminiszter elveszi tőle, mert kell a cárnénak, az olyan neveléses, hogy csak mulat rajta. Kineveti őket!

A legszomorubb alak ebben a naplóban a férj: Péter. A történetírók nem nagyon hízelve emlékszenek meg róla, de ahogy a hercegnő alakját megrajzolja, az szomorú is, vigis. Soha egy pillanatig mást, mint szánalmat iránta Katalin, nem érezhetett. Ahhoz sokkal okosabb és műveltebb volt. Péter természetből fogva hülye, még jobban tönkretette magát az örökös ivással és dorbézolással. Olyan kedvteléselei vannak, mint a hülye gyermeknek. Olomkatonákkal játszik, kutyákkal mulat, haditanácsot ül a bábuival és egy napon Katalin rajtaéri, hogy egy patkányt fölakasztat a szobájában a „rögtön ítélő haditörvényszék”. A patkány fölalta a várat és nem sütötte el kellő időben a fegyvert és háboruban ezért halál jár... De az élő állatokat és embereket egyképpen gyötörte. És mert a lakosztálya szűk volt és segíteni a bajon nem lehet, a nagy-

Nemess Zsigmond dr. volt a következő felszólaló. *Ellenzi Műlek indítványát*, mert az egész dolgot nem tartja közgyűlés elé valónak. *Egy feltűjt tréfát* — ugymond — nem kell a közgyűlésnek még tovább bolygatnia, annál kevésbé, mert Sárkut főkapitány magasan fellelte áll minden olyan támadásnak, melyben egyes magyargyűlölők részestettek. Aradon senki meg nem támadta a főkapitányt, az a pár német újságíró pedig, aki a főkapitányt meghurcolta, nem törődik azzal, amit Arad közgyűlése határoz. Foglalkozzék a törvényhatóság más komoly dologgal és ne pazaroljon időt ilyen tréfás incidensre.

Műlek Lajos dr. szükségesnek tartja a törvényhatóság állásfoglalását.

Varjassy Lajos polgármester szintén helyenvalónak tartja, hogy a törvényhatóság elégtételt adjon a meghurcolt főkapitánynak. Ez az elégtétel sajnálkozásnak lesz kifejezése, de senki ellen *támadást nem foglal magában*.

Mandl Vilmos dr. azt szeretné, ha nem indítvány alakjában kerülne az ügy a közgyűlés elé, hanem a polgármester napirend előtti felszólalásban adjon kifejezést sajnálkozásának.

Szalai Arnold: *Műlek* indítványát pártolja. Ez az elégtétel nem az aradi sajtó ellen irányul, mert hiszen Aradon *senkisé* vette komolyan a főkapitány esetéről írt tréfás cikket, de az idegen támadások ellen tartja azt szükségesnek.

Nesvera Aladár: Nemess indítványát pártolja. Ha a közgyűlés most foglalkoznék a dologgal, akkor ha egyik vagy másik lapban egy tisztviselőről megjelenik egy cikk, a törvényhatóságnak majd mindegy állást kell foglalnia.

Műlek Lajos, *Varjassy* Lajos és mások felszólalásai után a megjelentek többsége helyeslőleg vette tudomásul, hogy *Műlek* dr. a holnapi közgyűlésen megteszi indítványát.

Ezután áttért az értekezlet a másik tárgyra.

Az Erzsébet külváros esaternázásának kérdésében a jelen volt bizottsági tagok hosszabb vita után foglaltak állást. Lapunk tegnapi számában kimerítően ismertettük a mérnöki hivatal-proponációt, melyeket a közlekedési bizottság és ma a tanács is magáévá tett. Az értekezlet is kimondotta, hogy a városrész esaternázását szükségesnek tartja s a holnapi közgyűlés elé terjesztendő tanácsi javaslatot támogatja, úgy a esaternázás mérvére, mint az építési költség fedezetére vonatkozó részeiben. Többen ugyan nem helyeselték a Shone-esaternázás-járulék két tized százalékos felemelése miatt szükségessé váló szabályrendelet módosítást s inkább mint külön kivételt illetékeket óhajtanak szedtetni, de a többség nem változtatott a tanács javaslatán.

A két kérdés letárgyalása után *Nemess* Zsigmond dr. köszönetet mondott *Műlek* dr. az értekezlet összehívásáért s azt az óhaját fejezte ki, hogy a város érdekeinek javára

szolgálja, ha mind gyakrabban tartatnának közgyűlések előtt fesztelen megbeszélések s tötrénne nehezebb és kényesebb kérdésekben előzetes állásfoglalás.

Nemessnek ez az eszméje azonban nem találkoztott általános helyesléssel és *Faragó* Rezső felszólalására nem is akceptálták a jelen voltak. *Faragó* ugyanis épen a közgyűlés véleményének előzetes befolyásolását tartja helytelennek s a törvényhatóság szabad akaratának szempontjából direkte veszedelmesnek s azért egyáltalában károsnak az előzetes értekezleteket. Ez az érv általános helyeslés közben érvényesült s az értekezletek összehívásának kérdésében nem hoztak határozatot.

Szerbia fészkelődése.

A balkáni helyzet.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 9

A szerb kormány még nem küldte el memorandumát a nagyhatalmakhoz, melyben tudvalevőleg követeli, hogy vagy Bosznia és Hercegovinának adjon a monarchia teljes autonómiát, vagy pedig területi kárpótlást kér, mely összeköti Szerbiát a tengerparttal. A memorandum átnyújtásának elhalasztása állítólag azért történt, mert Oroszország nyomtatékosan kijelentette, hogy *nem azonosítja magát a szerb követelésekkel*. Ez természetesen nagy elkeseredést szült Belgrádban és a hadügyminiszter a mai minisztertanácsban kijelentette, hogy *elérkezettnek látja az időt, a szent háborúra*.

Mai távirataink itt következnek:

Belgrádból táviratozzák: Az orosz követ ma újból meglátogatta *Milovanovics* külügyminisztert és közölte, hogy neki az orosz kormánytól, mely részben az angol és francia kormányval egyetértőleg jár el, az a megbízása, hogy óvja a szerb kormányt attól, hogy ne küldje szét a hatalmakhoz a tervezett memorandumot, mert ez nagyon is kockázatos és meggondolatlan lépés volna. Az orosz kormány egyébként minden befolyását fel fogja használni, hogy Szerbia részére kompenzációkat eszközöljön ki.

Milovanovics jelentést tett az orosz kormány közpöleléséről a mai minisztertanácsnak.

A jelentés a miniszterekre lesújtó hatást gyakorolt. A hadügyminiszter kijelentette, hogy elérkezett az ideje a *szent háborúra* való felhívásnak és követelte, hogy a szerb csapatokat azonnal küldjék Bosznia határára. A szerb képviselők azt tartják, hogy a kormány helyzete teljesen tarthatatlan.

Konstantinápolyból jelentik: A 3-ik hadtest parancsnoka, aki egyúttal ideiglenes főfelügyelő, az Istiasz-tartalékosok egybehívásán kívül a Nizam-zászlóaljnak gyöngé létszámúak kiegészítésére egyéb szigorú intézkedéseket is javasolt a portának a már megkezdődött és még várható macedóniai bandaüzelmek leküzdésére. Ezen intézkedéseket valószínűleg keresztül is fogják vinni.

Pétervárról táviratozzák: Hivatalos körökben hire jár, hogy Oroszország nagy rokonszenvvel fogadja a török ellenjavaslatok politikai álláspontját és késznek nyilatkozott, hogy a hadikárpótlást leküldi. Az ellenjavaslat pénzügyi része azonban alapos vizsgálatot tett szükségessé és azt szakértőknek fogják előterjesztetni véleményadás végett. Oroszország reméli, hogy a politikai és pénzügyi megegyezés elérhető lesz.

Konstantinápolyból jelentik: Azon újabb lépések következtében, amelyeket *Pallavicini* ögróf osztrák-magyar nagykövet a bojkott ügyében tett, a tegnapi minisztertanács foglalkozott e kérdéssel. A porta tárgyal a bojkott-szindikátusokkal.

TANÜGY.

(—) Az aradi állami tanítóképző intézet „Eötvös József báró” önképző köre február 14-én diszgyűlést tart, amelynek műsora a következő:

„Holdvilág”. Irta: Eötvös József br. Zenéjét szerzette: Zoltai Mátyás tanár. Előadja az önképző kör énekkara. „Ünnepi beszéd”. Tartja: Várad József, IV. é. növ. ifj. elnök. „Haydn: Allegretto a G dur vonósnégyesből. Előadja: Kovács Gyula IV. éves, Madari Lajos III. éves, Mányó Aurél IV. éves tanítónövendékek és Zoltai Mátyás tanár. „A vár és a kunyhó”. Irta: Eötvös József br. Szavolja: Tévan István III. éves növ. „Rákóczi kesergője”. Férfikarra alkalmazta: Szügyi József. Előadja az önképzőkör énekkara. „A halhatatlanság”. Részlet Eötvös József br. Karthausijából. Előadja: Angyal János III. éves növ. „Elfojtott könnyek”. Irta: Lányi Ernő. Előadja az önképzőkör vonós zenekara.

hercegnő olyan szobában aludt, amely mellett néha tizenhét kutya volt elszállásolva... Valóban fényes ellátása a leendő cárnénak! Nem is töltött férjével egy napot együtt házasságuk egész ideje alatt. Anyáskodó barátnője volt, akivel Péter még azt is megvitatta, hogy kinek udvaroljon. Megmutatta feleségének összes levelezését, sőt föl volt bősztülve, ha egyik hölgye levélbeli választ is kért tőle.

— Hogyne, még irjak is neki! Majd még tollat is veszek a kezembe. Hát hogyan irjak?

Katalin szánja szegényt, hát hogyan haragudhatnék hitvesi méltóságának megalázásáért, mikor a sors ehhez a hülyéhez láncolta!

Mikor köztűttik végleges szakításra kerül a dolog és Katalin kegyeltjével, Orlovval lemondásra kényszeríti Pétert, az csak azt kéri tőle, „hogy a kedvesét, a hegedűjét, a kutyáját és a négerjét hagyja meg neki.” Egyébre nincsen szüksége... Természetes, hogy ezeket a tárgyakat megkapta.

III.

Katalin följegyzései annyira őszinték és leplezetlenek, hogy még a maga jellemén sem iparkodik egy cseppet sem enyhíteni. Mintha egy fiatal iskolás leány, akinek barátnője nincsen és komoly embernek szégyelli elmondani élete aprólékos és jelentéktelen mozzanatait, úgy tesz Katalin. Mindent leír. Semmit sem

titkol. Egy dolgot felé törekszik csak tudatosan, az uralkodás felé. Csak az az egy vágy sarkalja és ez minden törekvésének végső célja. Ezért tűr megalázást, bántalmat, mellőzést, sőt szidalmat, mert hiszi rendületlenül, hogy pártot szerez magának és Erzsébet után ő ragadja magához a kormányt. Ezért tanulmányozza népét, ezért gyűjti udvaroncát, ezért vannak kegyeltjei és szépségével és testi fejlődésével lépést tart szellemének kibontakozása. Boldog és büszke, mikor fokról-fokra megalázza Erzsébetet, aki végre is kénytelen legalább beismerni, hogy méltó ellenféllel áll szemben és nem folyamodhatik többé kicsinyes és gyarló eszközökhöz, hogy megalázza. Katalinnak segítsége van. Szépsége és esze, ragyogó fiatalsága, a tudása és mindenekfölött az a körülmény, hogy akadt az udvaroncok között olyan is, mint Gyllenburg gróf, aki a legjobb olvasmányokról gondoskodott számára és így Katalin még az ókori és korabeli nagy mesterek műveit, ha loppal is, de tanulmányozhatta. Olvasta Plátót, Plutarkót, Voltairt, Montesquieut és nemesak olvasta, hanem meg is értette és megemésztette őket.

Hogy az udvari bálon mindig ő volt a legszebb, azt csak mellékesen jegyzi meg. Pénze nem volt elégséges arra, hogy nagy pompával lesujtsa a cárnét vagy a többi nagyhercegnét, mert szükösen mérték ki udvartar-

tásának és ruházkodásának költségét, de mikor fehér ruhában, remek haját egyszerűen fésülve, színes szalagóval megjelent, valósággal elbűvölte a férfiakat. Alig hordott ékszert. Nem volt más disze, mint karsu, lenge alakja, ragyogó haja és sugárzó esze.

Ha pedig kiszakította magát az udvar lélekölő rabságából, akkor férfiruhában járt-kelt. Vadászni nagyon szeretett és már hajnalban talpon volt. Hűséges komornyikja várta a fegyverrel és néha egész nap egyedül bolyongott erdőn-mezőn.

A cárné nem szívesen látta férfiruhában. Egy alkalommal kemény büntetést szabott rá, mert lóháton férfinyeregben ült. De Katalin nem törődött vele. Látszólag engedelmes lett és olyan nyeret és ruhát szabott magának, amelyet egyformán visélhetett férfi és női nyeregben. Mikor cárné lett, megboszulta magát a sorson. Akkor már ragyogó öltözetben pompázott, csillogott rajta a sok arany és ezüst himzés és mikor először utazott mint cárné, remek lilabársony ruhát öltött és csillogó drágaköves kocsagos kalapot. Nem csoda, ha buta és tudatlan alattvalói térdre esve Istenképen imádták.

IV.

Katalin naplójegyzetei minden oldalról fölvilágosítással szolgálnak.

Az Óvár-tér rendezésének akadálya

Vita a Kocsis-féle téglatelepről.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 9

Lapunk tegnapi számában rámutattunk már arra, hogy mely szempontokat kell a törvényhatóságnak figyelembe vennie, mikor az Óvár-téren létesített, de már évek óta üzemel kívül helyezett Kocsis-féle mészkőtégla telep átruházási kérdésében döntésre készül. A jogügyi bizottság ma délután tartott ülésében foglalkozott az ügygel s bár a városi tisztviselő hivatal nem tartotta szükségesnek, hogy az átruházást a megváltozott viszonyokhoz mért szerződés változtatáshoz kösse, a bizottság nem akart Nyen könnyedén átsiklani a kényes tárgyon, hanem felvetette azt a kérdést: kötelessége-e a városnak a Kocsis-féle szerződést a perjámosi társaságra átruházni? A felolvasott szerződésből kitűnt, hogy ez nem kötelessége, hanem csak a törvényhatóság jóakarától függ.

Ennek megállapítása után a jogügyi bizottság kötelességének tartotta javasolni a köztársaság, hogy csak bizonyos feltételek közöttesse fejében járuljon hozzá az átruházáshoz, mert nem akarja magára vállalni annak az ódiáját, hogy néhány esztendő múlva Arad városa százazrekért vásárolja meg azt, ami most teljesen ingyen az övé lehet. Az övé lehet, birtokába veheti, mert a Kocsis-féle telepen két év óta szünetel a munka s így a telepengedély hatályát veszítette. Ujabb telepengedélyt kérni nem lehet, aki ott téglát akar gyártani s az elsőfokú iparhatóság köztekintetéből megtagadhatja a telepengedély kiadását.

Jegessy Károly dr. azt mondta, hogy meg kell adni a telepengedélyt, mert már egyszer a törvényhatóság bérbe adta a területet s így köztekintetekre nem lehet hivatkozni.

Erre az a megjegyzésünk, hogy amikor a bérbeadás megtörtént, akkor az Óvár-tér rendezésének terveit Palóczy tanár még nem készítette el, a vashidak elhelyezése nem volt eldöntve, mindezek a körülmények pedig lényegesen megváltoztatták az Óvár-tér rendezésének egész menetét. Nem akarunk senki boldogulása elé gátat emelni, de kötelességünk a törvényhatóságot figyelmeztetni arra, hogy évtizedek múlva sem hozhatja helyre azt a mulasztást, melyet a szökevény szerződés átruházásával az egész lakosság szemben elkövet. Varjassy Lajos polgármester, mikor a

Mikor az udvar férfiakról beszél, ép olyan józanul ítél, mint mikor magát ostromozza azért, hogy meghallgatja néha a szerelmes epekedést. De itt a szerelemben az okos és józan, a hatalomra vágyó Katalin ép olyan, mint bármelyik kis szerelmes asszony. Kacér és boldog, a mikor diadalt arat, sir és boszus, mikor szerelmese elárulja és gyötri.

Ponyatovszky gróffal való viszonya még Péterrel való együttlétekor kezdődött és megtörtént akárhányszor, hogy férfi ruhában sapkával hagyta el Katalin a kastélyt és csak későn ért haza, anélkül, hogy valaki csak sejtette volna, hogy ő ennyire szabadon él. Egyetlen nagy összetűzése van az anyacárnéval. Hogy miért, arról még naplójában sem említi meg. De az való, hogy el akarta hagyni Oroszországot és vissza akart térni német hazájába. Pedig, ha ezt meg akarta tenni, akkor nagy oka lehetett rá! De ebből az összeütközésből is diadalmasan kerül ki.

Néhány esztendővel későbbben egyenruhában fogadja a katonaság esküjét...

A büszke célt elérte. Katalin cárnő lett.

Catarina imperator Russiae... non humilis mulier.

Katalin, Oroszország cászája, nem közrendű asszony, mint Horáciusz mondja Kleopátráról...

perjámosi részvénytársaság abbéli kérelmét tárgyalták, hogy az Óvár-téren homoktéglatelep részére telket kapjon, akkor óva intette attól a gyáralapítási bizottságot, hogy ott téglatelepre engedélyt szavazzon meg. Mert — ugye — bármilyen szívesen látja is az ipartelep szaporodását, de a téglatelepet nem tekintheti oly vállalatnak, melyért a közel jövőben rendezendő Óvár-tér fel szabadna áldozni. Találhat a részvénytársaság a város más részén elég megfelelő területet.

KIRÁLYFI?

★

Napok óta olvasom a lapok nagybetűs hírét Obrenovics-Krisztics Milánról.

És nem tudom miért, sajátságos szomorúság száll a lelkemre. Vértelen, sápadt, előkelő regényhősök csak úgy elsubannak mellettem. Diszkrétén, finoman, szomorúan, mint a nagy regények fáradottjai. Selymes szobák, bársonyos, bágyadtfényű szobák titkos, bűnös virágai. Ezek jutnak eszembe, amikor olvasom: Obrenovics-Krisztics Milán...

Szeretném őt most látni. A szemében megkeresném azt a fényt, mely az ő létét megteremtette. Keresném a lelkében egy királyi lelkét. Keresném mozdulásában az ő dőlő előkelőséget, keresném egy csudálatos szépségű nő bájos szerelmi emlékeit. A kezén, a szemén, a homlokán. És gyermekmesét álmodik a lelkem királyfiakról, kiknek arany a haja. És valami nagy-nagy bánat halkán kíséri őt... Egy kicsinyke kis, kedves arcú udvarhölgy... egy névtelen, édes kis senki: királyfiak regényes végzete.

Ugy szeretem őket mind. Olyan nagyon rokonszenvesek nekem ők, akik botrányt okozni nem tudnak, akik titkos bűnököt utálnak, de akik le tudnak szállani a mérhetlen magasból egészen addig, ahol az édes-arcú, a kedves, névtelen senki él. Leszállnak és nem siratnak meg odafenn senkit, semmit... Akinek a lelke be van telve egy képpel, nem tud az sírni senki után...

Valahonnan a gyermekmesékből maradt a lelkemben a szomorú királyfiak emléke. Oly szép... oly esodás, oly finom, oly lehetetlen. Azért szeretem. Azért fáj, amikor olvasom a lapok szenzációs híreit Obrenovics-Krisztics Milánról.

Hát ki ő? Hát mire vagyok boszus én? Reád-e, vagy az emberekre? Obrenovics-Krisztics Milán... mint mikor a malom kelepel, úgy zug a fülemben folyton ez a név. Ki ez az ember? Obrenovics? Akkor szégyene a világnak, a magyarnak, hogy az olesó világkomédiái dicsőségért magyar földön lesüllyesztett egy királyi vérből való királyfiat az orfeum-deszka színvonalára. Valahogy, mintha szégyelném magamat ezért a világhíres esetért. Azért a koronás komédiáért és azokért, akik felléptették és azokért, akiknek tetszik ez a dolog.

Van valami ebben az egész szenzációban, ami valami nagy erkölcsi szegénységre vall. Ha lehámozom erről a fiatal Milánról azt a nimbuszt, mely a nagy Milán után övezi őt: látok, — amint írják — egy európai műveltségű előkelő ifjút. Bocssáson meg nekem ez a fiatal Milán, de nem tudok hinni az ő lelki kifinomodásában! Ő talán csak egy világlátott, nyelveket ismerő ifjú. A tulajdonságai megtévesztik a tömeget. A tömegizlést nagyszerűen kielégíti ez a szenzációs orfeumi kaland. S kitűnő alkalom a feltűnésre. De irtózik tőle a valójában finom uri intelligens benső Én. És undorodik tőle minden urilelek, mert igazi nemes, büszke tragikum helyett komédiát talált. Ha ez a fiata

ember Obrenovics: akkor szégyenlem magamat az esetért. Ha ő nem Obrenovics, csak egy intelligens uriember: akkor sajnálom, hogy ily nagyot tévedett pályaválasztásán.

És végül, ha ez a Milán se nem igazi uriember lélek, se nem Obrenovics, csak egy Krisztics Milán, a milyen ezer és ezer jár meg nem érdemelt balítélet igaztalan sulya alatt: akkor mit akarnak vele az emberek? A lapok? Akkor miért szenzáció egy Krisztics Milán fellépte az orfeumban?!

Milán! A maga élete olyan, mint egy antik tragédia... Milán! A maga tragédiája olyan, mint egy ultramodern komédia...

Ádám Éva.

MULATSÁGOK.

Liliomok a Fehér Keresztben.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 9.

Azok a liliomok, akik ma este a Fehér Keresztben virultak, nem az ártatlanság képviselőiben jelentek meg. Az alább közölt névsor azt bizonyítja, hogy a mai összejövetel résztvevői nem is ambicionáltak az „ártatlanság” melléknév megszerzését. Ez azonban megbocsátható az aradi liliomoknak, mert hiszen a mai romlott korok már a virággyákkal is száműzte az ártatlanságot, hogy ne vesszett volna hát ki ez a szép tulajdonság azoknál, akik a virággyak használatát az abszolút minimumra szokták redukálni.

Az aradi liliomok ma azért határozta el a Fehér Keresztben való illatozásukat a boros üvegek közvetlen szemszedságában, mert Rákosi Viktort, a népszerű Sipuluszt vendégüknek hitték. Sipulusz azonban nem jelent meg körükben, amaz egyszerű oknál fogva, hogy ő nem mulatozni jött Aradra, hanem — gyógyulni. (Az ilyen vidám estélyeken való részvételt különben is szigorúan megtiltotta neki Ofre mester, mert akkor Sipulusz muszklijai sohasem lesznek hasonlatosak az Opreéhez.)

A társaság hát Sipulusz nélkül, de azért kedélyesen töltötte az estét, amely Kepes Márton verses jegyzőkönyvének fölolvásával kezdődött. A komoly, tudományos témákat fejtegető rim-értekezés nagy hatást tett a liliomokra és az volt az általános vélemény, hogy az ilyen alapos természettudományi mű szerzőlött alkalmas a felnőttek oktatására.

A gyöngébb nemhez tartozó liliomok, akik valamennyien az aradi színház melegágyában pompáznak, Leövey, Ferrary, Tilger és Ladiszlay liliomokkal együtt kabaré előadással mulattatták a társaság következő jelen volt tagjait:

Hölgyek: Szendrei Mihályné, Novák Irén, Zalai Margit, Kun Irén. **Férfiak:** Barabás Béla, Varjassy Lajos, Tenner László, Visy Ferenc, Leitner Ernő dr., Horovitz Gusztáv, Lautner Mátyás, Lovag Ferrari, Ladiszlai J zsef, Török Ferenc dr., Sugár Jenő dr., Viragh Lajos, Román József dr., Parecz István, Uferbach Jenő, Szudy Elemér, Prohászka László dr., Fodor Ödön dr., Bauer Géza, Cukor László, Kertész Pál, Mezey Péter, Kulcsár Lajos, Leövey Leó, Tilger Árpád, Szendrei Mihály, Jobb Gusztáv, Zima Tibor, Kaszab Géza, Stanits György, Boros János, Kepes Márton, Kunéry Kálmán, Tiszti Lajos, Nikolics Döme, Rácz Károly, Neumert József, Fodor Zsigmond, Zerkovitz Rudolf, Mandl Vilmos dr., Schauer János, Mikosevits Iván, Ransburg Sándor, Szalay Arnold dr., Lits Antal.

(=) **Magántisztviselők bálja.** Az idei farsang egyik kimagasló mulatságának ígérkezik a magántisztviselők egyesületének bálja, melyet művészies hangversenyyel egybekötve, március 13-án tartanak meg a Központi Szálló összes termeiben.

(=) **A Soborsin és Vidéke Kaszinó Egyesülete** saját pénztára javára, 1909. évi február hó

21-ikén, Soborsinban, a kaszinó összes helyiségeiben, Hunyady Károly gróf és neje Nádasdy Irma grófnő védnöksége alatt zártkörű táncvigalmat rendez.

MEGSZÜNIK

a gázgyár aradi részvénytársasága.

Rendkívüli közgyűlés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, febr. 9.

Vajda István dr. aradi ügyvéd, az aradi világitási és erőátviteli részvénytársaságnak (a gázgyár) alelnöke fölkereste Varjassy Lajos polgármestert és a tanács tagjait, s bejelentette, hogy a gázgyár aradi részvénytársasága megszűnik, mert az beolvad a központi gáz- és villamossági részvénytársaságba, amelynek Budapesten van a székhelye.

Vajda dr. elmondta, hogy az aradi részvénytársaság e hónap 18-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyen kimondják a fölölzást és a központi részvénytársaságba való beolvadást. Ezt a társaságnak Arad várossal kötött szerződése értelmében egyelőre szóval bejelenti, de majd írásban is tesz erről jelentést és kéri fogja a városi közgyűlést, hogy a gázgyárban történt eme változást vegye tudomásul.

Ez a beolvadás, mint értesülünk, anyagi okokra vezethető vissza. A „Központi gáz- és villamossági részvénytársaság” birtokában vannak az aradi, szegedi, győri, kassai, eszéki, miskolci és az ujszónyi gázgyár helyi részvénytársaságok részvényei. A gyárak ügykezelése eddig külön-külön történt, ami sokkal költségesebb, mintha valamennyi együtt történe, mert hiszen az összes gyárak egy társaság tulajdonában vannak.

Ezek a külön részvénytársaságok most megszűnnek és valamennyien beolvadnak a központi társaságba.

Erre mutat az a három meghívó is, amely ma jelent meg a Budapesti Közlönyben. Az egyiket, amely az aradi részvénytársaságra vonatkozik, itt közöljük:

Meghívó az Aradi világitási és erőátviteli részvénytársaságnak Aradon. 1909. évi február hó 18-án délután 4 órakor az ezen társaság üzlethelyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésére. Napirend: 1. Indítvány a társaság feloszlatása iránt, valamint az üzemnek a Központi gáz- és villamossági részvénytársaság Budapest részéről való átvétele iránt. 2. Határozathozatal az igazgatóság lemondása s az annak adandó felmentvény iránt. 3. A felszámoló-bizottság megválasztása. Mindazon részvényesek, kik a közgyűlésen résztvenni kívánnak, tartoznak részvényeiket és ezeknek meg esedékessé nem vált szelvényeit legkésőbb három nappal a közgyűlés megtartása előtt a társaság pénztáránál Aradon, vagy az Angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél Budapesten, V. Fűrdő-utca 6. szám alatt a közgyűlés tartamára letéteményezni.

Ugyanígy meghívó tudatja a szegedi társaság feloszlatását is; a budapesti, helyesebben központi részvénytársaság meghívója szerint e hónap 22-ikén lesz a közgyűlése, amely egyelőre az aradi és a szegedi társaság átvételét intézi el.

EGYESÜLETI ÉLET:

(*) Az Aradi Nőtisztviselők Egyesülete szombat este tartott választmányi ülésén tudomásul véve Weisz Berta elnöknének lemondását, a tisztújító közgyűlésig Bedy-Schwimmer Rózsa központi kiküldöttet bízták meg az egyesület ügyeinek vezetésével. Elhatározták a választmány, hogy gépirási és gyakorló gyorsirási tanfolyamot rendez.

Feloszlatják a képviselőházat?

Vihar a függetlenségi párt értekezletén. — Uj választások előtt.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, február 9.

Az új politikai harcok kezdetét jelentik azok az incidensek, amelyek a függetlenségi párt ma esti értekezletén lejátszódtak. A párt ma tárgyalta az 1909. évi ujonc megajánlásról szóló törvényjavaslatot. A tárgyalás folyamán több képviselő kijelentette, hogy nem szavazza meg az ujoncjutalékot, mert annak megszavazása után a király fölölzlatja a képviselőházat, ha a magyar és osztrák kormány között a bankkérdésben nem jön létre békés megállapodás.

A politikai helyzet fordulataról s a mai eseményekről ezt a tudósítást közöljük:

Andrássy a kibontakozásról.

Igen érdekes politikai vita volt ma a képviselőház folyosóján. A vitát Sándor Pál vezette be, aki egy csoport képviselő előtt elmondta, hogy tudomása szerint Zichy János gróf körül egy konzervatív többség alakul.

— Ez abszurdum — szólt közbe valaki.

— Dehogyan abszurdum — felelte Sándor Pál. — Itt van Nagy Emil. Ő meg a barátai a konzervatív blokkal szimpatizálnak.

Nagy Emil: Igenis! Mi konzerválni akarjuk a magyarság értékes elemeit és egy népies kis-ember politikát akarunk csinálni.

Ekkor Andrássy Gyula gróf belügyminiszter szólt a vitatkozókhöz:

— A baj az, mondotta, hogy összevesztek mindenkivel. Ausztriával, a nemzetiségiekkel, a horvátokkal, zsidókkal és munkásokkal. Így politikát csinálni nem lehet. Tranzigálás nélkül nincs normális politikai munkásság. Ime, milyen gyönyörű, egészséges alapon csinálták meg a 67-es kiegyezést. Akkor azt kívánták, hogy mind a két államban alkotmányosság legyen és parlamentáris kormányzat vigye az ügyeket, most pedig örülünk, hogy Ausztriában megszakadt az alkotmányosság.

Nagy Emil közbevetette ekkor, hogy ők nem avatkoznak bele vallási ügyekbe. Teljesen mellékes, — ugymond — kinek mi a vallása.

— Csak zsidó ne legyen — szólt közbe nagy derűtlenség mellett Molnár Jenő.

Beck Lajos: Az a legnagyobb baj, hogy a jegecesedés nem elvek körül történt.

— Igen — felelte Andrássy — talán hiba volt, hogy nem állottunk ki nyíltan és elveket kitűzve nem mondtuk, hogy aki ezeket az elveket vallja, álljon mellénk. De hiszen mikor a koalíció megalakult, nem azért alakult meg, hogy új pártot csináljon. A fődolog most, hogy ki kell bontakozni a helyzetből. Nyíltan kell beszélni és ott van a főhiba, hogy az emberek nem mernek nyíltan kiállni a fórumra, hogy elmondják a dolgokat úgy, amint vannak. Olyanok, mint a fűrdőző ember, aki fél a hideg víztől és előbb csak a lába ujját dugja a vízbe és a félelemtől megfázik, holott ha bemenne a vízbe, rögtön látná, hogy nem is hideg. Így vagyunk mi a helyzettel is.

Andrássy ezután bement az ülésterembe, mire a vita is véget ért.

Az idet ujoncok.

Justh Gyula házelnök ma kijelentette, hogy az adóreform tárgyalását a Ház pénteken megszakítja és szombaton az ujoncjavaslatokat

tüzi napirendre. Az országgyűlési balpárt e hirre ma délben értekezletet tartott Szappanos István elnökletével és ezen elhatározták, hogy az ujoncjavaslatok ellen teljes erővel küzdeni fognak.

A függetlenségi párt értekezlete.

A függetlenségi és 48-as párt ma délután 5 órakor Hoitsy Pál elnökle alatt ülést tartott. Az ülés, melyen elsősorban az ujoncjavaslatot tárgyalták, igen viharos volt. A hivatalos jelentés az ülés lefolyásáról ezt mondja:

(A hivatalos jelentés).

Bakonyi Samu, a véderő-bizottság előadója utal arra, hogy mindazon okok, melyek a véderő-bizottságot az utolsó 3 évben hasonló tárgyú törvényjavaslatok elfogadásának ajánlására indították, ma is változatlanul fennállanak. A koronával kötött paktum ma is érvényben van és ezért az ujonclelőadás akadályok nem görődülhetnek. A bizottság azonban hangsúlyozza, hogy a függetlenségi pártnak a hadsereg magyarsága tekintetében elfoglalt álláspontját ez a tény nem érinti. A bizottság tudomásul veszi a honvédelmi miniszter nyilatkozatát, hogy a véderő törvény reformja tárgyalás alatt áll és elvárja, hogy törvényes kívánsága a javaslatban teljes mértékben érvényesítettetni fog.

Sümei Vilmos kijelenti, hogy noha a kormány tagjai és különösen a függetlenségi párt nagynevű vezére iránt bizalommal viselkedik, mégis aggályosnak tartja az ujoncjavaslatnak most való tárgyalását és elfogadását, különösen azért, mert az önálló bank kérdésében kormányválság állhat elő. Aggályosnak tartja ezt a sietséget a függetlenségi pártra nézve is, melyet úgy a bécsi lapok, mint a koalált-pártok egyes orgánumai rendszeresen leakarnak járattani a nagyközönség előtt.

Apponyi Albert gróf kijelenti, hogy itt sietségről nem lehet beszélni, mert az ujonczás március havában szokott történni. Azt, hogy a függetlenségi párt az ujoncjutaléknak nem visszautasítását, de tárgyalása rüggöben tartását presszió eszközeül használja fel, úgy a párt vezérei, mint a kormány tagjai súlyos hibának tekintenek, mert nézete szerint kerülni kell minden olyat, amivel a függetlenségi párt jogosultan magára vonná a mérvadó alkotmányos tényezők bármelyikének bizalmatlanságát.

Az értekezlet ezután az ujoncjavaslatot elfogadta. Nehány jelentéktelenebb ügyet tárgyaltak még, mire az értekezlet véget ért.

(Sümei a házfeloszlatásról.)

A hivatalos jelentés ez adataival szemben a P. LI-től nyert értesüléseink szerint az ülés igen heves lefolyású volt. Sümei nemcsak a kommunikében említett dolgokat mondta, hanem a leghatározottabban kijelentette, hogy ő semmi szín alatt sem hajlandó elfogadni az ujoncjavaslatokat, mert biztos tudomása van róla, hogy közvetlenül az ujoncjavaslatok megszavazása után fel fogják oszlatni a Házat. Az ujoncjavaslatok megszavazását csak a függetlenségi párt kijátszására használnák fel.

Sümei e kijelentéseit nagy zaj követte. Apponyi válaszában kijelentette, hogy a függetlenségi pártnak most különösen szüksége van arra, hogy a király jóindulatát megnyerje és ezért kötelessége megszavazni az ujoncjavaslatot, nehogy újból nagy válság elé állítsa az országot.

(Az új választások.)

Mikor az értekezletet berekesztették, a képviselők nagyrésze még a teremben maradt és a leghevesebb vita támadt a történetek felett. Sümegi és többen a leghatározottabban tiltakoztak az ellen, hogy a függetlenségi párt most elfogadja a katonai javaslatot.

— Biztos tudomásunk van, — mondották a képviselők — hogy ha a bankkérdésben egyezség nem jön létre és ez az osztrák pártok magatartása miatt nem is fog létrejönni — akkor egyszerűen véget vetnek a koalíciós uralomnak. Ebben az esetben Ő felsége Andrássy Gyula grófot bizza meg a Ház felosztásával. Andrássy a vármegyékhez az új választás tárgyában állítólag már körrendeletet is intézett. Ezt nem lehet azzal megokolni, hogy a választóreform iránti érdeklődésből és adatgyűjtés okából teszi, mert a választóreform még tárgyalás alá sem került.

Más képviselők ezzel szemben azzal érveltek, hogy Andrássy gróf gyenge ahhoz, hogy a függetlenségi pártot kijátssza és új választást rendeljen el. Voltak többen akik kijelentették, hogy a Házban nem szavazzák meg az új javaslatot. A képviselők a legizgatottabb hangulatban osztakoztak szét.

Kossuth bécsi útja

Ma a képviselőházban volt Müller Kálmán főrendiházi tag, Kossuth Ferenc házi orvosa. A képviselők természetesen érdeklődtek nála a kereskedelmi miniszter állapota iránt. Müller szerint Kossuth állapota lényegesen javult és esetleg már szombaton elutazik Bécsbe.

Az aradi iparosok védelme.

A városi közszállítások ügye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, február 9.

Az Aradi Építőiparosok Szövetsége, amely az aradi iparosok érdekeinek védelmére mindig készen áll, most az Aradi Ruházati Ipárosok Szövetségével és a Gyáriparosok Szövetségével egyesülten akciót indított az iránt, hogy a helyi ipar érdekei a közszállításonál kellőleg figyelembe vétessenek. A három szövetség ugyanis ma beadvánnyal fordult a város közgyűléséhez, kérve, hogy ezentúl a versenytárgyalási hirdetményekbe expressis verbis vétessék be az, hogy nem lényeges árkülönbség esetén a helyi iparosok mindenkor előnyben részesüljenek. Ugyancsak a helyi iparosok védelmére kéri e beadványban a három szövetség, hogy a közszállítási szabályzat 29-ik szakasza alapján a versenytárgyalási hirdetmény figyelmeztesse arra is a pályázókat, hogy a helyi munkaadó szervezetek munkafeltételei alapján dolgozó iparosok, ha ilyen minőségüket igazolni tudják, szintén előnyben részesüljenek.

A Westinghouse-gyár ügyéből kifolyólag a három szövetség indítványt fog tenni a város közgyűlésének az iránt, hogy Aradon létesülő ipartelepek csakis akkor kaphassanak a várostól hozzájárulást és kedvezményeket, ha kötelezik magukat, hogy építkezéseiket helyi iparosokkal végeztetik, s azon berendezésüket, melyet Aradon be lehet szerezni, aradi iparosoknál rendelik meg.

Együttes akciót indít a hármas szövetség a tanonckérdés megoldására is. Amint ugyanis tudvalevő, a legtöbb iparágban erősen érezhető tanonchiány mutatkozik. Hogy ez a baj orvosolást nyerjen, a három szövetség tanoncközvetítő irodát szervez, amely a hozzáfutó iparosok részére a levelezési költségek megté-

ritése ellenében tanoncokat fog szerezni. Ecélből körlevél útján kéri fel az összes aradmegei községek jegyzőjeit, tanítóit és lelkészeit, hogy községükben igyekezzenek a 12—16 éves gyermekek szülőit rávenni, hogy fiaikat ipari pályára adják s az e célból jelentkezők neveit a szövetségi irodával közöljék, a szükséges életrajzi adatokkal együtt. Az így jelentkező tanoncokat a szövetségi iroda a lehetőséghez képest el fogja helyezni. Az akciótól az iparos körökben igen sokat várnak, mert remélik, hogy ezen az úton sikerül majd véget vetni a tanonchiánynak, s derék munkásokat nevelni a magyar iparnak.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda: Visszaterés Jeruzsámból, szimfónia (A bérlet).

Csütörtök: Főraacalmi nász, szimfónia (B bérlet).

Péntek: Tulsó partról, szimfónia (C bérlet).

Szombat: Cigánybaró, operetta (A bérlet).

* A pécskai lelkész drámája Irtunk Gál István pécskai lelkész *A hivatás* című drámájának sorsáról. Cikkünkkel a *Magyar Hírlap* is foglalkozik s a következőket írja: „Hare indult meg a Vígyszínház egy új darabja körül. Gál István pécskai káplán darabjáról van szó, „amely a vidéki katolikus papok életét tárja fel erős realizmussal.” Ez a realizmus állítólag olyan erős, hogy Csernoch János esanádi püspök meghagyta a szerzőnek, hogy a darabot vonja vissza. Gál István — híradás szerint — nem sietett eleget tenni a püspök rendeletének, de erre már nem is volt szükség, mert négy nappal ezelőtt levelet kapott Faludi Miklóstól, a Vígyszínház igazgatójától, aki nagy sajnálattal értesíti, hogy a darab magasabb érdekekből nem fog színre kerülni. Mi úgy értesülünk, hogy Gál István bizony sietett eleget tenni a püspök rendeletének, de olyan levelet nem kapott, amiben a színház a darabról, amelyre nézve szerződést kötött, lemondana. Ellenkezőleg! Épen a legmagasabb érdekek, az irodalom érdekei, arra bírják Faludi Miklóst, hogy elő fogják adni a drámát, amelyben van ugyan realizmus, de egyetlen sértő szó, vagy vonatkozás sincs, amely bármely osztályt is bántathatna. A darab csak a jövő szezonban kerül színre.”

* Tányérozó primadonna. Komlóssy Emma, a budapesti Népszínház volt primadonnája, az aradi színház állandó vendégművésznője, január 26., 27. és 28-án Désen vendégszerepelt. Mindennap együtt ebédelt a Hungaria éttermében a Krémer-társulat tagjaival. Az egyik ebéd után megszólította Deák Kornélt, a Krémer-társulat kómikusát, hogy mondjon néhány jó viccet. Deák erre elmondta „Felvételi vizsga a színegyesületnél” című saját szerzésű magán-számát, de olyan hangosan, hogy nemesak a saját társasága hallotta meg, de akaratlanul is mindenki az egész étteremben. A monológ után valaki azt a megjegyzést tette, hogy erre tányérozni is lehetne. Komlóssy Emma is meghallotta a megjegyzést és pályatársainak örömet szerzendő, mosolyogva vette fel az asztalról a kenyeres kosarat és tányérozni kezdett az asztalok között. A tányérozás eredménye hét forint volt, amit Deák visszautasító arccal, de boldogan vágott zsebre.

* A bérlőkhöz. Tisztelettel felkérem mindazon bérlő uraságokat, akik február 1-én esedékessé vált bérletüket még eddig nem rendezték, hogy a bérlet összeget a színházi pénztárnál fizessék le. Tisztelettel Gonda László.

* Medgyaszay Vilma hangversenye. A legnagyobb magyar kabaré diva február 28-iki hangversenye iránt óriási érdeklődés mutatkozik nemesak Aradon, hanem megyeszerte. A jegyek nagy részét már előjegyezték és nap-nap után érkeznek telefon és sürgönyi megkeresések Medgyaszay-jegyek iránt. A nagy művésznő legkiválóbb kabarészámainak ismerteti meg az aradi publikummal és az esemény-számba menő hangverseny többi szereplője is olyan műsorszámokról gondoskodott, hogy ez a koncert ígérkezik az idei szezon slagerének. Medgyaszay Vilma február 27-én érkezik Aradra. Ajánlatos, hogy egyetlen koncertjére a jegyeket mielőbb előjegyezzék, mert a jelekből ítélve, pár nap múlva aligha lehet már jegyeket kapni.

* Cigánybaró. A színtársulat énekes személyzete nagy gonddal készül Strausz Jánosnak, a valcerkirálynak világhírű operettjére, a *Cigánybaró*-ra. A népszerű operett teljesen új betanulással és új díszletekkel kerül színre. A szereposztás a következő: Saffi—Wlassák Vilma, Arzéna—Zalay Margit, Mimma—Kun Irén, Cipra—Csillag Szerén, Barinkay—Jurisity, Zsupán—Polgár, Karnero—Leövey, Ottokár—Faludy, Gábor diák—Ladiszlay.

* Szomaházy és Nagy Endre. A Máv. vasút kocsijaiban elhelyezett automata könyvtár kiadásában ismét két kitűnő füzet jelent meg. Az egyik Szomaházy „Befejezetlen kaland” című kötete, a másik pedig Nagy Endre humoros könyve, melynek „Márton lovag” a címe. Egy kötet ára 20 fillér és a „Mozgó könyvtár” kiadványai kaphatók minden könyvkereskedésben. A „Mozgó könyvtár” január 1-től évi előfizetést nyitott és 5 korona beküldése ellenében havonta 2 új kötetet küld bérmentve az előfizetőknek. Előfizetések a Mozgó könyvtár kiadóhivatalába Budapest, Bálvány-utca 2. küldendők.

* A színház Messziáért. Az aradi színházban tegnap tudvalevőleg jótékonycélú előadás volt a messziái földrengés szerencsétleneinek javára: Szendrey Mihály igazgató az est tiszta jövedelmét, 417 korona 80 fillért ma letétbe helyezte Varjassy Lajos polgármesternél, aki az összeget rendeltetési helyére juttatja.

* Vakok tanítása. A humanizmus egyik legszébb megnyilatkozása, azoknak a szerencsétleneknek oktatása, akik a sors mostohasága folytán nem voltak fosztva a látás áldásától. Bámulatos tökélyre vitték az idők folyamán a vakok oktatását. A vakok ma, természetesen különleges módon, írnak, olvasnak, különböző hangszereken játszanak, mindezt tapintó érzékük segítségével. Domboru nyomású könyveket csinálnak kizár lag vakok használatára. Az Uránia színház új műsora bemutatja a vakok oktatását. Megismerkedünk ezeknek a szerencsétleneknek tanulási módjával, szórakozásaikkal, melyek épp olyan gondtalanok és vidámak, mint a testi fogyatkozás nélküli gyermekeké. Egy zongora lecke is bemutat a kitűnő mozgófénykép. Egy vak zongoratanár tanítja, még pedig olyformán, hogy mialatt az egyik kézzel a domboru hangjegyeket tapogatja, azalatt a másikkal játszik. Innét van az, hogy a vakok ket kézre csak emlékezetből tudnak játszani. Nagy érdeklődésre számíthat ez a kép, mely egy sokak előtt ismeretlen pedagógiával s gyógypedagógiával ismertet meg bennünket.

* Az Idő című hetilap legújabb számában vezetőcikket Öreg politikus, verset Rudnai Győző, tárcát Vay Sándor gróf, politikai karcolatot Pakots József és krónikát Ráspoly irt. A tartalmat az időről szóló megjegyzés, egy párisi szezoneikk, Banyai Marcell novellája, a pót anekdotakincs, Koresmáros Nándor Dante a színpadon, a Petőfi ház ismertetése és gazdag közgazdaság-rovat egészíti ki. Az Idő félfévre 6 koronáért rendelhető meg Péterfy Gyula szerkesztő címén: Felső Erdősor 32.

* Izrael. A színház legközelebbi ujdonsága Henry Bernstein híres drámája, az Izrael lesz. A drámai személyzet nagyban készülődik erre a premiérre.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
 Kiadóhivatal és hirdetési osztály — 151

Az angol királyi pár Berlinben.

Véres tüntetések a német fővárosban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, február 9.

Az egész világsajtó, mint nagyjelentőségű eseményt tárgyalja az angol királyi párnak berlini útját. Edvárd angol királynak és feleségének berlini látogatása nemcsak udvariassági tény, hanem az *állami látogatás karakterét viseli magán*. Az angol királynak unokaöcsésénél való látogatása csak szilárdabbá fogja tenni a két nemzet közötti jó viszonyt.

A német birodalom népe ma szeretettel fogadta a császárvárosba érkező angol királyi párt és tüntető melegséggel üdvözölte. Mindazonáltal egyes lapok disszonanciát vittek a fogadtatásba. Délelőtt különben véres tüntetést is rendezett a munkáspárt.

Az angol királyi pár berlini útjáról a következő távirataink adnak számot:

Az angol király Berlinben.

Berlinből jelentik: A lapok vezércikkben üdvözik az ideérkező Edvárd királyt. Tiszteletteljes, de hűvös és meggondolt hangon írják. Semmiféle lelkesedés a királyi vendég iránt nem szól ki ezekből a cikkekből, hanem főképen azt hangsúlyozzák, hogy egy kis jóakarattal javulhatna a viszony a két nép és a két kormány között.

Kölnből jelentik: Edvárd király délelőtt fél tizenegy órakor érkezett meg az itteni főpályaudvarra, hol az angol konzul üdvözölte. A vonat hat percig tartózkodott a pályaudvaron, mire a király az utat tovább folytatta.

A király megérkezése.

Berlinből jelentik: Mikor az udvari vonat a pályaudvarra berobogott, az ott felállított diszszázad tisztelgett és a zenekar az angol nemzeti himnuszt játszotta.

A szalonkocsiból elsőnek Edvárd király lépett ki, akit Alexandra királynő követett. A két uralkodó meleg kézszorítással üdvözölte egymást, majd háromszor összecsókolódtak. Vilmos császár ezután kezét csókolt Alexandra királynőnek, akinek egy remek csokrot nyújtott át.

A két uralkodó ezután bemutatta egymásnak kíséretüket. Most a német trónörökös és a kir. heregek üdvözölték az angol királyt, aki a trónörököst arcán megcsókolta, a többi herceggel pedig kezét fogott.

A pályaudvaron megjelent diszes közönség lelkes hurrah kiáltása közben öltötte magára az angol király télikabátját, amelyben a német császár előékenyen segédkezett neki.

A bevonulás.

A pályaudvarról ezután megindult a menet. A hosszú kocsisorban az első négy lovas hintóban Edvárd angol király foglalt helyet Vilmos német császár jobbján. A következő kocsiban Alexandra angol királyné és Augusztina német császárné ültek. Ezután a heregek, diplomaták, előkelőségek következtek.

A Pariser-platzon a magdeburgi kapu előtt Berlin város főpolgármestere és a városi tanács fogadta az uralkodókat, még pedig a német császár határozott kívánságára nem fekete ruhában, hanem télikabátban.

Az udvari fogat megállt és Kirchner főpolgármester üdvözölte néhány szóval az an-

gol királyt, amelyre Edvárd néhány szóval válaszolt:

— Igen köszönöm a szíves szavakat és a barátságos üdvözlést. Örülök, hogy holnap a városházán újból fogom látni az urakat.

Ezután a helyettes polgármester egy fiatal hölgyet az angol királyné kocsijához vezetett, aki csinos beszéd kíséretében egy szép csokrot nyújtott át a királynénak.

A menet a közönség folytonos lelkes hurrázása között a királyi palotába hajtatott.

Véres tüntetések.

A munkanélküliek és a szocialisták óriási tüntetéseket rendeztek. Tíz órakor nyolc gyűlést tartottak s ezekről nagy csoportokban arra az utvonatra igyekeztek, melyen az uralkodóknak el kellett vonulniok. A rendőrség idejekorán értesült a dolgról. Heves attakot intézett a tüntetők ellen, akiknek nagy része munkanélküli volt. A tüntetők ellenálltak: heves csata fejlődött ki, melyben több rendőr és sok munkás súlyosan megsebesült. Számos letartóztatás történt.

A tüntető csapatok később is felbukkantak több helyen, de a rendőrség mindenütt szétverte őket.

A pohárköszöntők.

A királyi palotában este 8 órakor disztribúció volt. Az asztalfőn az angol király ült: tőle balra a császár, a császártól balra a királyné és a trónörökös, jobbra pedig a császárné és Henrik herceg. Szembe velük Bülow kancellár és néhány diplomata foglalt helyet.

A harmadik fogás után felállt Vilmos császár és hosszabb pohárköszöntőt mondott.

Először is örömeinek adott kifejezést, hogy a királyt és a királynét Berlinben üdvözölheti. Ősi hagyományok és rokoni kötelek fűzik őket egymáshoz és reméli, hogy a király jól fogja magát Berlinben érezni. Örömet növeli, hogy a királyné is megjelent és megnyerő szeretetreméltó jelenlétével e napokat még ünnepesebbé teszi. Biztos lehet a királyi pár, hogy a főváros és az egész német birodalom a királynak Németországban való tartózkodását *baráti érzelmének* jeléül tekinti. A német császár és a német nép üdvözli Británia hatalmas világbirodalmának uralkodóját és látogatásában újabb bizonyítékát látja a *további barátságos és békés fejlődésnek, mely mindkét állam üdvére szolgál*. Kifejezést ad végül annak a reményének, hogy a király nagy birodalma továbbra is virulni fog. Poharát a király és a királyné egészségére emeli.

Edvárd király meleg hangon köszöntö meg az üdvözlést, s poharát a német császárra és császárnéra, s a német birodalom fejlődésére üritette.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A berlini villamos-katasztrófa. Berlinből táviratozzák: A magas-vasut szeptember hatodikai nagy katasztrófájának ma volt az epilógusa. A berlini törvényszék Schreiber Károly vonatvezetőt, aki nagyrészt oka volt a szerencsétlenségnek, egy évi és kilenc havi fogházra ítélte, Vend kalauzt, a másik vádlottat ellenben felmentette.

A Fejérváry-kormány megbélyegzése.

Mellőzik a vád alá helyezést. — A jogügyi-bizottság határozata.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, február 9.

A képviselőház jogügyi bizottsága ma este tartott ülésében foglalkozott a Fejérváry-kormány megbélyegzésére vonatkozó indítvánnyal. Visontai Soma, a jogügyi-bizottság előadója be-terjesztette javaslatát, amely szerint indítványozza, hogy a bizottság a Fejérváry-kormány vád alá helyezését mellőzi és a törvény s alkotmányseretés miatt való ítélkezést a nemzet lelkiismeretére bizza.

Nagy György dr. nem fogadja el a javaslatot és indítványozza a vád alá helyezési eljárás megindítását.

A bizottság ezután az előadó indítványát fogadta el, amire Nagy György kijelentette, hogy a vád alá helyezést kívánó indítványát a képviselőház elé viszi.

A bizottság a megbélyegző határozat és az előadó indítványának végleges megszövegezése végett albizottságot küldött ki, melynek tagjai Holló Lajos, Bizony Akos, Visontai Soma és Nagy Dezső. Egyben utasították ezt az albizottságot, hogy a képviselőház elé terjesztendő s rövidre szabott végleges szövegű indítványban a *megbélyegzendő egyének névszerint egyenként* megnevezendők és a vád alá helyezés mellőzésének indokául kifejezetten az a politikai körülmény jelölendő meg, hogy a jelenlegi kormány, — amely iránt a bizottság Nagy György kivételével, bizalommal viseltetik — kötelezettséget vállalt a koronánál a Fejérváry-kormány vád alá helyezésének megakadályozására.

HIREK.

— Az új osztrák kabinet. Bécsből táviratozzák: Politikai körökben azt hiszik, hogy holnap megalakul az új osztrák kormány. A következő listát kolportálják: Miniszterelnök Bienenrath báró. Belügyminiszter Haerdtl báró. Honvédelmi miniszter Georgi altábornagy. Közoktatásügyi miniszter Stürgkh gróf. Pénzügyminiszter Bilinský dr. Vasuti miniszter Vrba. Kereskedelmi miniszter Weisskirchner dr. Lengyel miniszter Abrahamovics. Német miniszter Streiner. Cseh miniszter Zacek. Egy újabb bécsi távirat szerint teljesen bizonyos, hogy az új kormány pénzügyminiszterévé Bilinsky bank-kormányzót nevezik ki.

— Az ügyvédi kamara új alelnöke. Az aradi ügyvédi kamara választmánya tegnap délután 5 órakor Szalay Károly kamarai elnök elnöklése alatt ülést tartott, amelyen a Péterffy Antal elhalálozásával megüresedett kamarai elnöki állást töltötték be. A törvény úgy rendelkezik, hogy ezt az állást minden három esztendőben kell betölteni, de ha előbb megüresednék, a tisztséget az nyeri el, aki a megválasztott után a legtöbb szavazatot nyerte el. Az ilyen megbízás tartama azután addig terjed, amíg a három esztendő el nem telik. Péterffy még két évig lett volna a kamara alelnöke. A tegnapi választmányi ülésen megállapították, hogy annak idején Péterffyvel szemben Winter Adolf dr. ügyvéd kapott legtöbb szavazatot s így ő lett a kamara új alelnöke.

— **Barabás Béla beszámolója a vesztőhely megváltásáról.** Nap-nap után nagyobb tért hódít Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő hazafias gondolata. Immár százezrek lelkében él a vágy, hogy az aradi vértanuk vérevel megszentelt föld a nemzet közkincsévé legyen. A tizenhárom bizottság kérő szava, Barabás Béla szózata bejárta az egész országot és mindenütt visszhangra talált. A megkezdett munka a legszebb reménnyel kecsegtet, mert egyesek és testületek, gyermekek és öregek készséggel áldoznak a szent cél érdekében.

A 13-as bizottság tegnap délután Barabás Béla elnöklésével ülést tartott, amelyen Barabás az őszinte részvét szavaival megemlékezett a bizottság elhunyt tagja: Csepreghy Mihálynak érdemeiről. Beszámolt az eddig elvégzett munkáról, nevezetesen, hogy akcióra kérte fel az egyetemi ifjúságot, a fővárosi és vidéki lapokhoz felhívást intézett és megtette azon lépéseket, amelyek nyomán a főváros hölgyei is a gyűjtők és adakozók sorába állanak. Dániel Endre jelentést tett az eddig befolyt adományokról és egyben megbízott, hogy a postatakarékpénztárnál a beérkező pénzek elhelyeztetése tárgyában eljárjon. A bizottság elhatározta, hogy gyűjtőleveket ad ki, melyeket az ügyvédi kamaráknak, alispánoknak, szolgabíráknak egy-egy levél kíséretében elküld. Barabás Béla levélben megkéri az ország főpapjait, a főrendi és országgyűlési ház összes tagjait, hogy a hazafias célra adakozzanak. A tavasz beálltával: március 15-én a bizottság a tanuló ifjúság lelkéhez szól. A bizottság Barabás Bélával az élén azon igyekszik, hogy október 6-ának hatvanadik évfordulója alkalmával a vértanuk földje Aradváros polgárságának tulajdona legyen.

— **Brediceanu temetése.** Lugosról táviratozzák: Ma délután temették el Brediceanu Koriolán képviselőt a román közönség nagy részvétel mellett. A temetésen beszédet mondtak Lukács László, Popovics György, Branistye dr. és mások. — A megüresedett körületben Sigiescu Vazul nemzetiségi programmal fog föllépni. Vele szemben Vasie József és Brettner Ernő függetlenségi zászlót bontanak.

— **Kinevezés.** Az aradi munkásbiztosító pénztár mai igazgatósági ülésén az igazgatósági tagok egyöntetű óhajára Bak Sándort, a pénztár ügyvezető titkárát ügyvezető igazgatónak nevezték ki, helyesebben e cím viselését ruházták rá. Bak ezt a kinevezést eddigi kiváló működésével érdemelte ki. Az igazgatóság nevében Cukor László elnök meleg szavakban üdvözölte az új igazgatót, aki meghatva mondott köszönetet.

— **Egy szeszgyár eladása.** Budapestről azt írják, hogy az ország egyik legnagyobb szeszgyára, a Linzer Károly és Fiai cég be akarja szüntetni az üzemet. Hír szerint Linzer Imre, a cég főnöke tárgyalásokat folytat a Leip iger Vilmos, az Egyedi-féle, az aradi Neuman, a győri és temesvári szeszgyárak képviselőivel a Linzer-féle külső váci-uti szeszgyár közel húsz ezer hektoliter szeszkontingensének az eladása dolgában. Valószínű, hogy a tárgyaló felek meg fognak egyezni egymással, mert a szeszgyárak többet adnak a kontingensért, mint a pénzügyi kormány.

— **Erkölcstelen botrányok a bajor udvarnál.** Münchenből táviratozzák: A „Münchener Post“ szenzációs leleplezéseket közöl, melyekben a bajor udvari személyek is kompromittálva vannak. A lap előkelő társaságokat vádol meg a legraffináltabb perverzításokkal. A botrányok színhelye egy előkelő müncheni fürdő volt, ahol ismert főurak leirhatatlan kicsapongásokat tettek. A rendőrség névtelen feljelentésben értesült a botrányról.

— **Halálozás.** Gregory Ede nyugalmazott máv. mozdonyvezető ma délelőtt 74 éves korában elhunyt.

— **Ünnepelt járásorvos.** Nagyhalmagy járás közönsége e hó 7-én este a nyugdíjba vonult járásorvosuk, Weisz Ármin dr. tiszteletére bucsubankettet rendezett, melyen a járás intelligens közönsége megjelent, de eljöttek a távolból is tisztelői és kartársai is. A hála és ragaszkodás szép tanujele nyilatkozott meg a bucsuestélyen és a járás közönsége nevében Székely Áron kir. állatorvos adott ennek szép szavakban kifejezést, visszaillesztést vetve arra a pályafutásra, melyet az ünnepelt a járásban megtett. Beszéde végén szép emléktárgyat nyújtott át az ünnepeltnek, ki könnyekig meghatva mondott a lelkes ovációért köszönetet. A vacsorán az ünnepelt érdemeit még Lovich Gyula főszolgabíró, Hanzóros Géza, Böhm Vilmos dr., Scheer Ármin, Demkó János, Pap Teodor dr., és Vidu Mihály méltatták tartalmas szép beszédek kíséretében. Felolvasásra került még Vajay József igazgató-tanító alkalmi ódája. Az ünnepeltet távoli barátai és tisztelői közül sokan keresték fel távirati üdvözetekkel. (Aradról az aradi orvosszövetség Auszterveil László dr. törvényszéki orvos, Institoris István dr. tiszti főorvos és Darányi János megyei aljegyző.) Az A. Cs. E. V. alkalmazottai és közbánya munkásai szintén megemlékeztek szép ajándéktárgyak kíséretében az ünnepeltől. A vacsorát reggelig tartó tánc követte.

— **A főispán és a joggyakornok.** Mint ismeretes, Glatz Antal bihari főispán nemrégiben Szunyogh István biharvármegyei közigazgatási gyakornokot állásától felfüggesztette, mert a gyakornok nem köszönt neki. Szunyogh István a felfüggesztés ellen felebbezéssel nem élt és így feltartóztatás nélkül indult meg a fegyelmi vizsgálat. A vizsgálat vezetésével Keszthelyi Zoltán főjegyző bízott meg. Keszthelyi Zoltán tegnap délelőtt hivatali helyiségébe kérte Szunyogh Istvánt, kinek kihallgatásával megkezdte ez ügyben a vizsgálatot. Szunyogh István megjelent a főjegyző előtt és ismeretes ügyében előadta, hogy ő a főispán tekintélyét nem sértette meg, mert a — szerinte állítólagos — tiszteletlenség az alispán előszobájában történt és azt nem tekinti hivatalos helyiségnek. Kijelentette, hogy ő hivatalos uton, hivatalos körülmények között megadja a főispánnak a kellő tiszteletet, amire bizonyosság a közgyűléseken való magatartása is. Az alispáni előszoba már nem hivatal és ott szerinte hivatali tisztelettel senkinek nem tartozik. Hogy pedig a hivatalos érintkezésen kívül miért nem köszön a főispánnak, arról Szunyogh István nem nyilatkozott. A kihallgatás befejezésekor Szunyogh István előadott védelme alapján kérte a vizsgálat megszüntetését.

— **Festetich Vilma grófnő temetése.** Nyáry Rudi cigányprimásnak feleségét, a tegnap gyermekszülés közben elhunyt Festetich Vilma grófnőt ma délután temették el óriási részvét mellett Sopronban. A temetésen körülbelül 20000 főnyi közönség vett részt. A grófnő családjára részéről csak mostohabátyja, Fischer Rezső dsidás főhadnagy jelent meg. Az elhunyt szülei külföldön tartózkodnak. A gyászmenet élén Sopron összes cigányzenekara játszottak. A sírnál a grófnő kedvenc dalait: a *Lehullott a rezgő nyárfa*... és a *Csak egy kis lány*... kezdetű dalokat játszották.

— **Az O. M. G. E. elnökválasztása.** Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület folyó hó 14-én tartja azt a közgyűlést, amelyen a megüresedett elnöki állást betöltik. A gazdatársadalom figyelmét már hetek óta ez a választás foglalja le s annak eredményét nagy érdeklődéssel várják a gazdák. Károlyi Mihály gróf visszalépése óta az érdekeltek nagy része Zselenski Róbert gróf körül csoportosul s Zselenski hívei ma megleghangu hosszú felhívásban fordulnak jelöltjük érdekében a gazdákhöz. A lexélben Zselenskit nevezik meg a gazdák vezérének és módfelett kívánatosnak, szükségesnek tartják az ő megválasztását. A közel száz aláíró között van Tisza István is, aki mellett ott láthatók a volt szabadelvűpárt oszlopos gazda tagjai.

— **Az aradi kórház túlszűfolttsága ellen.** Irtunk arról, hogy az aradi közkórházban a túlszűfolttság miatt alig tudnak betegeket fölvenni. Az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága f. hó 9-én tartott ülésén foglalkozott ezzel és határozatot hozott amelyben ezeket mondja: Az aradmegyei közkórház túlszűfolttsága és az ebből folyó ama tényre való tekintettel, hogy kórházi kezelésre utalt pénztári tagok helyszűke miatt visszautasítottak, elmebetegségben, illetve eskóiban szenvedő pénztári tagok pedig a városi szegényházban ápolatnak, jelen határozat megküldésével a m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal megkeresetik, hogy tegyen sürgős előterjesztést a belügyminiszteriumnak az aradmegyei közkórház kibővítése iránt, illetve támogassa Aradvármegye közönségének erre vonatkozó és az említett kormányhatóságnál elfekvő kérelmét. E határozat megokolásában többek között következőket mondja a pénztár:

A téli hónapokban az aradmegyei közkórház zsufoltságig megtelik betegekkal, úgy hogy a főnti okokból kórházi kezelésre ajánlott pénztári tagot a kórház helyszűke miatt visszautasítani vagy jobbik esetben szalmazsákon korteremben vagy fűtött folyosón elhelyezni kénytelen. Az 1907. XIX. t. c. 58. §. alapján a pénztári tagnak kórházi ápolásra igénye van, amelyet a pénztár — ha törvényes előfeltételei fennállanak — kielégíteni tartozik. Ha már most a pénztár — bár rajta kívül fekvő okokból — kórházi kezelést nem nyújthat, vagy a gyógyfolyamat szempontjából nem hátrányos, de etikai tekintetektől kifogásolható kórházi kezelésben, padlón, vagy folyosón való elhelyezésben részesített a tagjait: a pénztárral szemben legalább is jogosnak látszó ellenszenv és elégtelenség fakad a befizetéseikkel főtartó tagokban, akik alacsony értelmiségükkel ab ovo nem a messzemenő segélyezést nyújtó intézményt látják a pénztárban, hanem a kifogásolható kórházi kezelést általánosítják és a pénztár intézkedéséből folyónak tekintik. Aradvármegye kórházi bizottsága a közkórház megfelelő kibővítésére kidolgoztatott egy tervet, amelyet fölterjesztett a belügyminiszteriumhoz, és amelynek fölülvizsgálására állítólag egy műszaki tanácsos és egészségügyi felügyelő már ki is küldetett. A kórház túlszűfolttsága, illetőleg pénztári tagok visszautasításának elkerülése érdekében fölkeretik a nagytekintetű m. kir. állami munkásbiztosítási hivatal, hasson oda a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnál, hogy az aradmegyei közkórház megfelelő kibővítési munkálatai még ez évben és oly időben foganatosíttassanak, hogy a jövő télen a kibővített rész már rendeltetésének átadható legyen és a normális téli betegálmányt a közkórház befogadhassa.

— **Meghalt vacsora közben.** Gurahonei tudósítónk írja: Lánoszsy Károly, a Potoczky gróf féle uradalom itteni gőzfűrészenek tisztviselője tegnap este vacsora közben tüdővérzést kapott és néhány perc múlva meghalt. Az illető még kedélyesen ült le vacsorázni, amidőn orrán, száján hirtelen megeredt a vér, mely néhány perc alatt végzett vele. Az orvos tüdejében véredény repedést konstataált. 44 éves, nős és egy 10 éves fiugyermeget hagyott hátra.

— **A motoros halottja.** Mezőkovácsházáról jelenti tudósítónk: Kis Antal nagycsaládu dohánykertész tegnap este Battonyáról hazajövet a kovácsházai állomáson, amikor a már mozgásban levő 217. sz. motorra felakart ugrani, a motor kerekei alá esett; a kerekek a derekán mentek keresztül, s azonnal meghalt. Iszákos ember volt s azt hiszik most is szeszés állapotban került a motoros alá.

— **Az eltűnt segédjegyző.** Lapunk mai számában irtunk arról, hogy Aradmegye hivatalos lapjában körözés jelent meg Csányi János, volt szintyei segédjegyző ellen. Csányi szintyei állásában az illetékpénzeket elsikkasztotta és emiatt távoznia kellett. Bünyádi eljárást is indítottak ellene, de nem tudták megidézni a kihallgatásokra. Így azután elrendelték Csányi körözését.

— **Házasságok.** Hertz Dávid és neje leányát, Blankát e hónap 14-én vezeti oltárhoz Forrasparton Fekete Lajos Aradról.

Benczur Jenő az Aradmegyei takarékpénztár eleki fiókjának vezetője hétfőn kötött házasságot magyarábéri **Tapolicsányi** Lenke urleánnyal.

— **Önműködő vasuti kapcsoló.** A körösvölgyi vasut borossebesi állomásán **Günther** Antal állomásfőnök jelenléte mellett egy buttyini malomtulajdonos által feltalált önműködő vasuti kapcsolót próbálták ki. Buttyini tudósítónk jelentése szerint a kapcsoló kitűnően működött és igen jól használható eszköznek bizonyult. A kikapcsolásnál sem kell a kocsi közé menni, hanem kívülről egy gyöngye nyomással ki lehet kapcsolni a kocsiat. A találmány már szabadalmazva van és a feltaláló holnap viszi fel Budapestre hivatalos kipróbálás végett. Egy kocsi felszerelése az önműködő kapcsolóval alig 70 koronába kerül.

— **Gyilkos postakocsi.** Borzalmas gyilkosság történt tegnap Ujpesten: **Szekeres** Márton postaszolga megölte a szeretőjét, **Kecskés** Istvánné született **Nagy** Jolán dohánygyári munkásszonyt, akivel hónapokkal ezelőtt vadházasságban élt. Az asszony már évekkel ezelőtt elhagyta az urát és a postaszolgához szegődött, aki szintén nős ember volt, de Kecskésné kedvéért hűtelen lett a feleségéhez. Az együttélés hatodik hónapjában azonban összeveszték és Kecskésné otthagyta a postaszolgát. A postaszolga sehogy se tudott belenyugodni a válásba, azóta folyton ostromolta az asszonyt, hogy térjen vissza hozzá. Tegnap délután megint kiment Ujpestre, hogy kérélje Kecskésné. Az asszony nem volt otthon, egy rokonához ment látogatába. A postaszolga tehát ott kereste föl és megint könyörgött neki. Az asszony, hogy a botrányt elkerülje, haza akart menni a szüleikhez. Szekeres követte, az utcán is ostromolta, de amikor látta, hogy nem tud elérni semmit, előrántott egy borotvát, s egy pillanat alatt elvágta az asszony nyakát, úgy, hogy a fej teljesen elvált a törzstől. Szekeres szökni próbált, de elfogták. Ma hosszasan vallatás után bevallotta bűnét, előzőleg azonban elmondta **Csaplár** Györgynek, hogy legközelebbi kihallgatása alkalmával vallani fog, de azután örültnek tette magát. Csaplár ezt elmondta a rendőrkapitánynak, aki ekkor vallatásra fogta Szekereset. Az csakugyan vallott, de vallomása után dühöngeni kezdett. A rendőrorvos megállapította, hogy *szimulál*. Bekísérték a pestvidéki ügyészség börtönébe.

— **Egyházi közgyűlés.** Az aradi ág. hitv. ev. egyház február hó 14-én d. e. 11 órakor tartja meg évi rendes közgyűlését, amelyre az egyháznak minden adófizető tagja hivatalos. Targy: az 1908-ik évi zárszámadások.

— **Két kapitány büne.** **Palkovics** Miklós és **Pál** vezérkari századosok tudvalevőleg tavaly öngyilkosok lettek Budapesten. Most kiderült, hogy a vezérkari századosok sok ezer korona értékű váltót hamisítottak. A napokban volt egy tárgyalás a budapesti váltótörvényszéken, melyen **Spaich** Sándor vezérkari százados esküt tett, hogy a felmutatott 2500 koronás váltón, melyet a szövetséget peresített, hamisítva van az ő aláírása. Ezenkívül több perben konstatálták, hogy a Palkovicsok váltóin a kezések aláírása hamisított.

— **Vonatösszeütközés Rákoson.** Ma reggel Rákos állomásról, a rákosi rendező irányában elengedték az 1451. sz. tehervonatot. A Zsolnai-gyár irányában, a 2. és 3. váltó között a vonatot megállították, a karjelző tilos-ra állt. Félórával később a 3663. számú tehervonatot engedték el Rákos állomásról, ez a vonat teljes erővel beleszaladt az előtte veszteglőbe. Az összeütközés következtében a 3663. számú vonat mozdonyja használhatatlanná lett, **Mészáros** Dániel mozdonyvezető megsérült, hét kocsi megrongálódott. Mészáros sérülései könnyű természetűek.

— **Esti jég-ünnepély.** Az „Aradi Keresztélyező-Egylet” február hó 10-én, szerdán a városligeti jégpályán, villam, légszesz, lámpion és tűzijátékkal világított esti jég-ünnepélyt rendez, a 33-ik gyalogezred zenekarának közreműködésével. Kezdeté 1/6 óra, vége 1/9 óra-ig. Belépti-díjak tagoknak (idény- és diák-jegy) 60 fillér, idegennek 1 kor. A 10 éven alóli gyermekek csak 7 óráig vehetnek részt a jég-ünnepélyen.

— **ismeretlen hadkötelesek.** Közeledik a sorozás, ilyenkor összeszokták írni a hadköteleseket. Az idén sok hadköteles szökött meg a sorozás elől. A világosi sorozójárásban teljesen ismeretlen hadkötelesek névsora a következő: **Nencsik** János, **Berner** Mihály, **Kriznyik** Péter, **Lingurár** János, **Nagy** László, **Jenő** Elek, **Birkás** Mihály, **Jurjuv** Mihály, **Bolka** Miklós, **Katrina** János, **Plemert** József, **Szatmárian** Sándor, **Varga** Ferenc, **Mezei** Imre, **Coroiu** József, **Ókrós** Lipót **Árpád**, **Szurgyi** János, **Torda** Juon, **Kotlar** Miklós, **Kern** István, **Dragan** János, **Busta** Ambrus, **Kékedi** János, **Rusza** Eszaiás. Ezeknek körözését a főszolgabíró elrendelte.

— **A mérég.** **Orosz** Miklós debreceni gyógyszerész, hogy gyomorfájdalmait csillapítsa, tinktura belladonnát vett be s meghalt. Most kiderült, hogy **Orosz** a mérget egy mulatság utáni rosszullete alkalmával vette be, amikor vele együtt **Haty** Jenő számtiszt is ivott a mérgeletről. Hétfőn délután meghalt **Haty** Jenő is, aki **Haty** Adolf aradi kir. járásbírónak öccse.

— **Szabó-féle pármái ibolya-szappan** a szappanok ideálja. Rendkívül kellemes, lágy habzása, finom ibolya illata s bőrpuhító hatása olyan, hogy egyetlen külföldi szappan sem versenyezhet vele. Készíti: **Szabó** Béla pipere-szappangyáros Miskolcon. Darabja 80 fillérért kapható minden gyógyszerárban s jobb divatáru kereskedésben. Főraktár Aradon **Vojtek** és **Weisz** drogériájában. 47

— **Hol készül modern fénykép?** Korszerű modern fényképek elősmert legjobb híru műterme, **Kossak** es. és kir. udv. és kamara-fényképésznél. (Weitzer J.-u. 3. sz.) 541

— **Likőr aromák** kitűnő likőrök előállítására; — házilag — **Vojtek** és **Weisz**nál. 171

TARKASÁGOK.

(*Lippich és Libits.*) A névhasználat ság gyakran komikus történeteket szül. Ilyen a következő eset is: Vasárnap tudvalevően Aradon időzött **Lippich** Elek miniszteri osztálytanácsos, aki a Központi Szállóba szállott meg. Egyik ismerőse beszélni akart vele fontos ügyben és délután elment a szállóba. Ott megkérdezte:

— Itthon van **Lipics** méltóságos ur?
— Még itthon, — mondta a portás — de tessék sietni, mert már nemsokára elutazik
— Elutazik? Hiszen úgy tudom, hogy csak holnap megy el.

— Igen, úgy volt, hogy holnap reggel utazik el. — mondta a portás, — de megváltoztatta a tervét és ma délután utazik ki.

— Hova utazik ki? Hiszen Pestre akart menni.
— Igen, de hirtelen elhatározta, hogy előbb **Kisjenőre** megy. Itt van a podgyásza is. Tessék felsietni a lakására.

Az aradi urnak különös volt, hogy **Lippich** (kiejtve **Lippics**) **Kisjenőre** utazik, de azért felsietett a szálloda emeletére. A folyosón megkérdezte a szobapincértől:

— Hol van a méltóságos ur?
— Epen ott jön. — mondta és egy zömök urra mutatott, aki már csak néhány lépésnyire volt tőlük.
— Engem tetszik keresni? — mondta az illető.

— Nem, hanem a méltóságos urat.

— Az én vagyok. Én tudniillik **Libics**, **kisjenői** főhercegi jószágkormányzó vagyok.

— Akkor tévedés van a dologban, mert én azt a méltóságos urat keresem, — mondta mosolyogva az aradi ur, — akinek a neve szintén **Li**-vel kezdődik és **ics**-csel végződik, de a közepén nem **b**. van, hanem **p**.

Libits jót nevetett a portás tévedésén, aki sietett tőle bocsánatot kérni.

(*A nőhódító.*) A legtöbb nőhódítónak elméletben sokkal nagyobbak a sikerei, mint a valóságban. Egy csinos fiatal ember is azok közé tartozik, akik folyton szerelmi hódításokat regélnek,

amelyeknek azonban a fele se történt meg. Egyik balon azonban szerfölött megjárta ez a kis indiskrét. A bal rendezője azt mondta az ifjunak:

— Bemutatok neked néhány előkelő hölgyet.

— Azt hiszem, — mondta fölényvel a nőhódító — azokat már ismerem. Én ugyanis majdnem minden jobb nővel közelebbi ismeretségben vagyok. Tudod, *ugy* . . .

— Várj. — mondta a rendező — itt látom a méltóságos asszonyt. Majd bemutatlak neki.

— Ki az?

— X.-né.

— Oh, ezt ismerem. Tegnap volt vele randevum. Oh, milyen tüzesen csókol. Hát mit mutatod be nekem.

— Jó, jó, de mégis, hivatalosan is be kell mutatni téged. Akik itt jelen vannak, nem tudják, hogy te olyan közelről ismered őt. Azt hiszik, most látod először a méltóságos asszonyt.

— Jó, nem bánom, hát játszuk el ezt a kis komédiát, — mondta a nőhódító hanyag eleganciával.

Erre karon kapta őt a rendező és odavezette egy idős, fehérhaju és nem is szép nőhöz.

— Méltóságodnak bemutatom a barátomat, N. urat. Ez itt X. méltóságos asszony.

A nőhódító hebegett a tiszteletreméltó matróra előtt, a rendező pedig diszkrétan eltűnt melőlük. De a következő percekben már a nőhódító se volt látható a teremben.

Ma, szerdán nagy tombolaestély Kovács és Novotny éttermében. Tombola-jegy 80 fillér.

A nyereménytárgyak a Butorszövetkezet üzletének kirakatában vannak kiállítva.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Ujarad, február 9.

Az időjárás a lehető legrendellenesebb és mint ilyen, a mezőgazdasági állapotra, így a a vetésekre kedvezőtlen hatással van.

E körülmény kifejezésre is jut az árakban, amennyiben azok emelkednek.

Elkelt a mai piacon:

500 mm. buza	12:40—12:60
500 mm. tengeri	6:20—6:30
Rozs	9:40—0:00
Zab	7:60—0:00
Arpa	7:30—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 9.

Kínalat gyenge, vételkedv megfelelő, 5 ezer r.m. változatlan.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Buza áprilisra ...	12.81—12.82	12.84—12.85
Tengeri májusra	7.25—7.26	7.27—7.28
Rozs áprilisra ...	10.14—10.15	10.14—10.15
Zab áprilisra ...	8.59—8.60	8.5—8.60
Buza 1909 októberre	10.90—10.91	10.96—10.97
Rozs októberre ...	9.13—9.14	9.16—9.17

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelré-zvény 635.25

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Ádám Éva. Megkaptuk. Köszönjük. A divatról szóló ckket nagyon régen közöltük. Ugy látszik, elkerülte a figyelmét.

G. Vulkan. A kértett titulusa: *méltóságos*. Főrendiházi tag. Lakik: V. Sas-utca 14. Budapest.

IDEGENEK ARADON.

— Február 9. —

Fehér Kereszt szálloda. Keiner Márton utazó Budapest. — Schwarz Aron utazó Budapest. — Will Viktor utazó Ujvidék. — Sandner Adolf utazó Péteris. — Telegdy Lajos dr. ügyvéd Békés. — Herzfeld Károly utazó Budapest. — Henreith Adolf dr. fürdő igazgató Trencsénváralja. — Károly Ernő fakereskedő Budapest. — Steinhardt Móric utazó Bécs. — Szemes Gábor gazdatiszt Tamásán. — Boros László gazdatiszt Bánkut. — Winter Géza kereskedő Szeged. — Rozner Mór utazó Kiskunfélegyháza. — Hegedüs Emil utazó Temesvár. — Wolff Antal es. és kir. 46. gyalogezredbeli hadnagy Szeged. — Török Árpádné kir. közjegyző neje Világos. — Ardelean Kornél dr. ügyvéd Kiszén. — May Samu utazó Budapest. — Bondi Ernő sörgyáros Lippa. — Markovics Mór utazó Budapest. — Fejér József birtokos Szalonta. — Krammer Miksa utazó Budapest. — Deutsch Miksa utazó Budapest. — Kunsz Hugó utazó Bécs.

Központi szálloda. Weinberger Lipót utazó Nagyvárad. — Demezig István kereskedő Budapest. — Hartmann Márton utazó Budapest. — Viola Gergey utazó Budapest. — Sefaczik László utazó Budapest. — Benedek Emil utazó Budapest. — Engel Arnold utazó Budapest. — Stern Samu utazó Budapest. — Kurtág Lajos utazó Budapest. — Farkas Dániel ellenőr Vajdahunyad. — Abeles M. utazó Bécs. — Kohn Oszkár utazó Bécs.

Vas szálloda. Schenk Jakab utazó Ujvidék. — Mezei Péter színművész Szeged. — Nesztiedt Géza utazó Gurahone. — Stojanov Döme földbirtokos Vinga. — Rudolfer M. utazó Bécs.

Pannonia szálloda. Popovics Axente tanító Riskulica. — Friedmann Jakab fakereskedő Gurahone. — Szabó Lajos intéző Bánkut. — Mikula Gergely cégvezető M. Rauna. — Kovács Endre jegyző Kornyaréva. — Wlad Sándor mosóintézet tulajdonos Brád. — Viki Sándor lelkész Almásalcsil.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szerda, 1909. évi február hó 10-én:

A) bérlet. A) bérlet.

Visszatérés Jeruzsálemből.

Színmű négy felvonásban. Irta: Maurice Donnay. Fordította: Adorján Andor.

SZEMÉLYEK:

Michel Aubier	Keszler Ede.	Trevieres	Paludy K.
Lazare	Delli Lajos.	Georges	Déri Mór.
Emile bácsi	Vároay Jenő.	Henriette	K. Kápolnai J.
Aubier	Hunyady J.	Susanne	Kőrös y Juci.
Dr. Lurdan	Polgár S.	Andrée	H. Harmath J.
Vovenberg	Mártonfi R.	Audrienne	Pollinsne E.

Közdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(U) műsor. Válogatott ujdonságok.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor: 1909. február hó 10-én, szerda:

1. Próbára tett szerelem. (Életkép). — 2. János rendelő orvosa. (Böhözát). — 3. Ukrániai vashányák. (Látványosság). — 4. Karácsonyi álom. (Mese). — 5. Vakok tanítása. (Természet után). — 6. A vámör menyasszonya. (Oráma). — 7. Férflűség. (Életkép). — 8. Fahrman kormányozható léghajója. (Természet után).

Előadások délután 5, este fél 7 és fél 9 órakor.

Az előadásra bárcikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.*

Steckenpferd-Bay-Rum

766

Legjobb fejeviz

különösen korpa és hajhullás ellen!

— Mindenütt kapható. —

Krause Károly és neje szül. Baumann Terézia a maguk, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében, mélyen megtört szívvel jelentik a felejthetetlen jó gyermek, testvér, sógor, rokon és barátó

Krause Mariska

1909. február hó 8-án délelőtt 12 órakor, virágzó életének 16-ik tavaszán a Mindenható rendelkezéséhez képest rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 10-én délután 1/3 órakor fognak Rákóczi-utca 6. sz. gyászházból, a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise-áldozat az elhunytak lelki üdvéért folyó hó 11-én délelőtt 8 órakor fog a helybeli főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Legyen álmód csöndes!

Arad, 1909. február hó 8-án.

Özv. Schill Fülöpné nagynénje, Grozeszku Sándorné szül. Krause Riza, Hehs Béláné szül. Krause Sarolta, Krause T. Ida, Krause Béla, testvérei, Grozeszku Sándor és Hehs Béla, sógorai, Grozeszku Sándor és E. vira, Hehs Aranka és Sacika, unoka-testvérei.

Csutak Károly és fia első temetés-rendező intézete. Arad, Szabadság-tér 20.

Kulcsár Józsefné szül. Gregory Kornélia a maga, úgy az alólírottak, valamint számos rokon, ismerős és barátai nevében, mélyen megtört szívvel jelentik felejthetetlen jó édes atya, testvér, sógor, rokon és barát

Gregory Ede

nyugalmazott máv. mozdonyvezető

1909. február hó 9-én délelőtt 11 órakor, életének 74-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele után a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát.

Az Istenben boldogult földi maradványai folyó hó 10-én délután 4 órakor fognak Varjassy József-utca 1. sz. gyászházból, a helybeli felső temetőben örök nyugalomra helyeztetni.

Az engesztelő gyászmise áldozat az elhunytak lelki üdvéért folyó hó 11-én délelőtt 9 órakor fog a helybeli főt. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatni.

Aldás és béke poraira!

Arad, 1909. évi február hó 9-én.

Ifj. Kulcsár József, veje. Id. Kulcsár József, násza. Legifj. Kulcsár József, Anna, Etel, Iren, Gyula, Ede és Gyurika, unokái, Gonca László és neje szül. Kulcsár Irma, Bánhidó László és neje szül. Kulcsár Anna, Kulcsár Teréz, Riedl Raymund és neje szül. Kulcsár Katalin, Kramm László és neje szül. Kulcsár Mariska, Kulcsár Lajos és neje szül. Kecskés Róza, Kulcsár Gyuri és neje, sógor és sógorónói.

Csutak Károly és fia első temetés-rendező intézete. Arad, Szabadság-tér 20.

Szőlősgazdákhhoz.

A szőlőpótlások rendkívüli nehézségei és sikertelensége abban leli magyarázatát, hogy ahhoz nem a megfelelő, teljesen megbízható

— I. oszt. gyökérdus anyagok, — hanem mindenféle meg nem felelő ripária és oltvány less felhasználva.

Szőlőpótlás céljára gyoroki szőlőgazdaságomban igen bevált módon fajtiszta ripária-portális vesszőket gyökereztetek és szőlőolványokat készítek, melyek a sikeres és eredményes szőlőpótlást mindenkinek biztosítják.

Jessék a hirdetést megfigyelni.

Vojtek Alajos

447 szőlőbirtokos.

Hatóságilag engedélyezett

Kiárusítás

könyvek, papíráruk és írószerekben

üzletáthelyezés miatt

Ingusz I. és Fia

könyv-, papir- és írószerkereskedésében 661

Weitzer János-utca

Antiquar-könyvek,

irodai papírok, levél-

papírok, borítékok,

csomagoló papírok

beszerzési árban

lesznek kiárusítva.

Ingusz I. és Fia

Weitzer János-utca.

Uri lakás

első emeleten erkélyvel, 8 szoba és mellékhelyiségekből

kiadó.

Esetleg istálló is rendelkezésre áll.

Bővebbet

Goldschmidt Mihály cég

irodájában

802

Boros Béni-tér 24. sz.

DIAMANT FERENC

villanyvillanyítás, telefon és csengő berendezés
Arad, Atzél Péter-utca 2.

(a színház főbejáratával szemben, Bohus-udvar.)
Telefon-szám 595.

Gáz- és villanylámpák,
csillárok, legjobb minőségű
gáz, villany, benoid
izzóttestek, ilylámpaszemek,
rechaud-k acetylen égők, üveg
felszerelések: hengerek, ernyők,
tulipán és gyöngyök, szerelési
anyagok legolcsóbb árakban és
kivitelben. 722

A gróf Potocky-örökösök
szakács szlatinai uradalmainak igazgatósága keres gura-
hongi fűreszgyárához egy lehetőleg nőtlen

irodai tisztviselőt,

a ki magyar s lehetőleg a német nyelvet is szóban és írásban
teljesen, a román nyelvet szóban folyékonyan bírja. Az illető-
nek a betegsegélyző pénztár körüli teendőiben kellő jártas-
sággal kell bírnia, ugyszintén megkívánatik némileg a fa
szakmabeli irodai teendők ismerete.

Javadalmazás 100 korona havi fizetés, szabad lakás és
fűtés, 3 hónapi próbaszolgálat sikeres elvégzése után végleges
felvétel eszközöltetik. 803

Földes Kelemen

orvosi laboratóriuma

Vezető: Dr. Posgay István főzkórházi főorvos, törvényszéki orvos.

Vizsgál:

Hugy.

Részletes vegyi és gőresővi elemzés, a fehérje és eókor s minden hugy
alkatrész mennyiség meghatározását beleértve. Gümömacius k mutatója.
Daganatrészetek. Gonococcus.

Köpet.

A köpet alkatrészek gőresővi vizsgálata.

Bélsár.

Vegy és gőresővi vizsgálat v rre, genyie, epofestekre, o.ósdlekre, daga-
natrészetek, belkövek

Gyomortartalom és hányadék.

Részletes vegyi vizsgálat, kémhatás, aciditás, szabad sósav, tejsav, nyák,
vér, stb. Gőresővi vizsgálat. Hanyadék vegyi vizsgálata, mérgezes, vagy
ennek gyanúja esetén

VÉR.

Vörös és fehér vértestecskék számának, a vérfesték tartalom meghatá-
rozása, vereiősdiek és bacteriumokra való vizsgálat.

Koros folyadék-gyülemek.

(exsudatum, transsudatum, cysták tartalma) vegyi és gőresővi vizsgálat.

Epe- és hugykőképződmények.
minő egyes vizsgálat.

Nemi szervek váladékai

genococcusra

Torok lepedék.

Vizsgálat diphtheria bacillusra

ONDÓ

vizsgálat ondó szállac kokra és pro-tat testecskékre.

Anyatej

vizsgálat gyermektáplálásra való képességre.

Korszöveti

vizsgálatok, daganatrészetek

A vizsgálandó anyagok mikénti beküldésére vonatkozólag szivesen
adunk utasítást valasztóképpel ellátott levelekre.

Hatásában

Felülmulhatatlan

a kellemes ízű, friss Hajós fele

Csukamájolaj

Gyermekek és felnőttek által
eggyaránt kedvelt; hatalmas táp-
anyagánál fogva az orvosok
előszeretettel rendelik.

Ara egy üvegnek 2 korona.

Köhögés, Rekedtség

elnyálkásodás ellen elismert ki-
tűnő hatású szer a

„Tussinál“ cukorka

Ara 60 fillér, és

„Tussinál“ thea

ara egy doboznak 50 fillér.

Dr. Graur Victor aradi fog-
orvos antisept. szájjvizének és
fogporának egyedüli raktára.

Egy üveg szájjviz 2 korona.

Egy doboz fogpor 1 korona.

Legjobb fekete, le nem mosható

HAJFESTŐ

a Hajós-féle

MELOGEN.

Ara 2 korona.

Kapható a készítőnél

191

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárada

Arad, Andrassy-tér 22., megvevőszél szemben.

továbbá minden gyógyszerárada, illatszertárada és drogeriárada.

NAGY DIVAT KELME ELADÁS.

A raktáron levő összes divatkelmek e hó végéig leltározás
miatt gyári áron adatnak el.

E jó alkalmat tessék kihasználni és üzletet meglatogatni
sziveskedjek.

Tisztelettel

701

HOFFMANN SÁNDOR ARAD.

Zsinór díszek,
fekete és szí-
nes - Rűchók
nagy választé-
kben.

Gombok, díszek
és keilék
már érkeztek.

Színház-épületben.

Kérem a szégre ügyelni!

Kérem a szégre ügyelni!

APRO HIRDETÉSEK.

AKIK

ismerettség bízán

szászvárosra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra.

kulcsára,
gazdaságra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra.

AKI

bérbérezni kíván

szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra.

kocsit,
lovat,
halászatot
telket.

AKI

szabolcsra

szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra,
szabolcsra.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.
vagy

AKI

szabolcsra

AKI

szabolcsra

ARADI KÖZLÖNY

szabolcsra

szabolcsra

Kerestetik ügyes,

tiszta, megbízható szobaleány, ki éves bizonyítványokkal rendelkezik. Jelentkezni e lap kiadóhivatalában.

40 éves kath. vallásu,

gyermektelen özvegy nő, aki házvezetői és gazdasági teendőiben teljesen jártas — lehetőleg pusztán — azonnali alkalmazást keres. Bővebbet „Kulcsárnő” Arad, 3. postrestante. 804

Kiépítési irodahelyiségeknek

megfelelő lakást Eötvös-utca közelében május elsejére, esetleg előbb keres Zsigmondy Béla mérnök, vállalkozó Ajánlatok a kiadóhivatalba küldendők. 801

Két elegánsan butorozott

utcai szoba, szalon és hálószoba, kiadó. Dessewffy-utca 8a. 789

Rongált dobozu levélpapírokat,

minden elfogadható árban árusítok ki. Üzleti könyvek gyári raktára. Alkalmi vételek könyvek és hangjegyekben. Könyvtárak berendezése. Kerpel Izsó könyv-, zenemű- és papirkereskedése, kölcsönkönyvtára és zeneműkölcsönző intézete, Aradon. 262

Kiadó lakások.

Vörösmarthy- és Petőfi-utcai sarak házban egy 5 szobás és egy 2 szobás utcai lakás május hó 1-sőtől kiadók. Bővebbet a háztulajdonosoknál. 751

A Teleky-utca 20—21. sz. ház

szabad kézből eladó. Értekezhetni Perényi József állomás főnök úrnál, Eleken. 742

Katóságilag engedélyezett

kiadású könyvek, papíráruk és írószerekben üzletáthelyezés miatt Ingusz I. és Fia könyv-, papir- és írószer kereskedésében, Weitzer János-utca. 173

Kerestetik

egy tiszta, megbízható, ügyes mindenes cselédleány 2 leányhoz! Árvalány előnyben részesül. Jelentkezhetni e lap kiadóhivatalában.

Három szobás lakás

kerttel együtt György-utca 15. sz. alatt május 1 ére kiadó. Bővebbet a városi házi kapusnál. 790

Nagymennyiségű pléh-pánt

jutányos áron eladó.

Könyvkötészetünkben

egy ügyes fia

tanulónak

3 korona kezdőfizetéssel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

Feltűnő újdonság!

DELICE

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé más nem szívhat.

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHUVELY.

DEPILLOR
HAJVESZTŐ.

E csodálatos szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ára utasítással 1 korona.

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós, kezelése igen egyszerű.

Ára utasítással 70 fillér. Óvakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Fagyviszketegségeknek
biztos megszüntetésére,

Fagydagánatoknak
gyors elmulasztására kitűnő hatású szer a

„Frigin” (lőry. védve.)

Egy üveg ára ecsettel együtt — 70 fillér. Vigyázzunk a „FRIGIN” névre.

Ideális, legjobb, legtartósabb amerikai

Gummi-óvszer

NEVER.

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban 191

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben

SZŐLŐPÓTLÁSHOZ

rendkívül gyökérdus, fajtiszta hárszal kötve készült

szőlőoltványok

továbbá 1 és 2 éves rendkívül gyökérdus, fajtiszta

Riparia Portalis

alany bármily mennyiségben kapható.

Kéretik a szükségletet előjegyeztetni.

Vojtek Alajos

szőlőgazdasága GYOROKON. 616

Telefon Arad 147.

Telefon Györök 14.